

בנק אגוד בע"מ

**דוח מפורט על סיכונים –
גילוי לפי נדבך 3
ומידע נוסף על סיכונים
ליום 30 בספטמבר 2017**

**בנק אגוד
UNION BANK**

	תוכן עניינים
4.....	רקע
4.....	עיקרון הגילוי
5.....	מידע צופה פני העתיד
6.....	תחולת היישום
7.....	מבנה ההון
19.....	הלימות ההון ומינוף
19.....	הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון
19.....	הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP)
19.....	תכנון ההון ויעדי ההון
20.....	תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון
21.....	מידע נוסף על נכסים משוקללים בסיכון
23.....	יחס מינוף
26.....	הערכת החשיפה לסיכונים ואופן ניהולם
26.....	הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק
26.....	תאבון סיכון
27.....	סיכון אשראי
28.....	סיכון ריכוזיות תיק האשראי
40.....	סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
42.....	הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
44.....	סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
45.....	סיכון שוק
45.....	ניהול סיכון השוק
45.....	אמידת סיכוני השוק ובקרתם
46.....	ניהול פוזיציות בתיק למסחר
46.....	התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן
46.....	מודלים לניהול סיכוני שוק
47.....	סיכון ריבית
49.....	סיכון בסיס
51.....	סיכון מניות
52.....	סיכון אופציות
53.....	סיכון תפעולי
53.....	ניהול הסיכונים התפעוליים
53.....	מערכות המידע והמחשוב של הבנק
53.....	הגנת הסייבר ואבטחת מידע
53.....	המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום
55.....	מידע נוסף על סיכונים אחרים
55.....	סיכונים מובילים ומתפתחים
57.....	סיכון ציות
57.....	סיכון משפטי
57.....	סיכון מוניטין
58.....	סיכון אסטרטגי
58.....	סיכון סביבתי
59.....	יחס כיסוי הנזילות
62.....	סיכון נזילות ומימון
62.....	מודל הנזילות הפנימי
62.....	תוכניות מימון בשעת חירום

רשימת טבלאות

4	טבלה 1: מדדים עיקריים
7	טבלה 2: נתוני ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
8	טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
16	טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי
17	טבלה 5: דוח תנועה בהרכב הון פיקוחי
20	טבלה 6: רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
21	טבלה 7: נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות
22	טבלה 8: תנועה בנכסי סיכון
23	טבלה 9: יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים
24	טבלה 10: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
24	טבלה 11: יחס המינוף
26	טבלה 12: מבנה ארגוני של ניהול הסיכונים
35	טבלה 13: חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי* עיקריים
36	טבלה 14: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות
36	טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות 1 אשראי עיקריים
37	טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי
39	טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
40	טבלה 18: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P
40	טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי
42	טבלה 20: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי
44	טבלה 21: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים
44	טבלה 22: פירוט הערך הנקוב של תיק נגזרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכוני תיק האשראי של הבנק
45	טבלה 23: דרישות הון בגין סיכוני שוק
47	טבלה 24: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR
47	טבלה 25: השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים
48	טבלה 26: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית 4 על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים
50	טבלה 27: רגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד
50	טבלה 28: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
51	טבלה 29: היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו
51	טבלה 30: דרישות הון בגין קבוצות של מניות
52	טבלה 31: קשר בין סעיפי המאזן לפוזיציות שנכללו במדידת סיכון השוק
59	טבלה 32: יחס כיסוי הנזילות
61	טבלה 33: נכסים נזילים באיכות גבוהה
63	טבלה 34: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981. מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

לבנק 36 סניפים ושלוחות הפזורים ברחבי הארץ (הכוללים מרכז לבנקאות פרטית). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי בנקאות. בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 31 במרס 2017, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

עיקרון הגילוי

דוח זה כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל, כפי המפורט בנדבך 3 להוראות (להלן: "נדבך 3"), ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במסגרת הגילוי נכללו דרישות גילוי נוספות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח המפורט על הסיכונים לרבעון זה מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו בתחום הסיכון בבנק בתקופת הדיווח אל מול הפרסום השנתי האחרון. לפיכך, יש לעיין בדוח יחד עם דוח הבנק לשנת 2016 כפי שפורסם במערכת המידע "מגנא" ביום 30 במרס 2017 (מספר אסמכתא 2017-01-033357), ועם הפרק "סקירת הסיכונים" בדוח דירקטוריון והנהלה. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע בתחום, על אף שלדעתו אינו מידע מהותי.

טבלה 1: מדדים עיקריים

31 בדצמבר 2016	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
במיליוני ש"ח / אחוזים			
2,464 ²	2,501	2,604 ²	הון עצמי רובד 1 (מיליון ש"ח)
1,112	1,177	1,249	הון רובד 2 (מיליון ש"ח)
25,486	25,748	26,600	נכסי סיכון (מיליון ש"ח)
9.67%	9.71%	9.79%	יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון (%)
9.29%	9.24%	9.34%	יחס הון עצמי רובד 1 רגולטורי נדרש ¹ (%)
14.03%	14.28%	14.48%	יחס הון כולל לנכסי סיכון (%)
12.79%	12.74%	12.84%	יחס הון כולל רגולטורי נדרש ¹
116%	111%	128%	יחס כיסוי נזילות (%) ³
80%	80%	100%	יחס כיסוי נזילות רגולטורי נדרש ³
5.43%	5.59%	5.56%	יחס מינוף (%)
5.00%	5.00%	5.00%	יחס מינוף רגולטורי נדרש

1. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים עד ליום 1 בינואר 2017.

נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

2. יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות במשך הרבעון המדווח. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2017, הינו 100%.

מידע צופה פני העתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח על הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2017. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי").

גילוי על פי דברך 3

בנק אגוד לישראל בע"מ אינו מחזיק בחברות בנות בנקאיות. לאור זאת, הדרישות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות באזל 3, מיושמות ברמה מאוחדת בלבד.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים. יחד עם זאת, ליום 30 בספטמבר 2017 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון.

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה ביאור 14 בדוח הכספי השנתי לשנת 2016 ומידע נוסף בפרק על ממשל תאגידי.

גילוי על פי דברך 3

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רוברד 1 (הון עצמי רוברד 1 והון רוברד 1 נוסף) ולהון רוברד 2, נכון למועד הדיווח לא קיים הון רוברד 1 נוסף.

ביום 10 בספטמבר 2017, הנפיקה חברת אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן בסכום של כ-290 מיליון ש"ח. בהתאם, ליום ה-30 בספטמבר 2017, סכום כתבי התחייבות נדחים העומדים בתנאי הכשירות של באזל 3 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רוברד 2 עומד על 512 מיליון ש"ח. לפי חברת מידרוג דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים הוא A3.il (hyd).

נכון למועד הדיווח מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות הנדחים שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי מוכרים עד לתקרה של 50% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013.

טבלה 2: נתוני ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון

גילוי על פי דברך 3

ליום 30 בספטמבר 2017 ¹	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016 ¹	
			במיליוני ש"ח
			הון לצורך חישוב יחס ההון ²
2,604	2,501	2,464	הון עצמי רוברד 1
2,604	2,501	2,464	הון רוברד 1
1,249	1,177	1,112	הון רוברד 2
3,853	3,678	3,576	סה"כ הון כולל

- נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.
- לפרטים נוספים ראה טבלה 3 להלן.

סך ההון הכולל של הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2017 ב-3,853 מיליון ש"ח לעומת 3,576 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2016 נובע בעיקר מרווח בסך 103 מיליון ש"ח, גידול בקרן הון ניירות ערך זמינים למכירה נטו בסך של כ-66 מיליון ש"ח וגידול בשטרי הון נטו בסך של 146 מיליון ש"ח. העליה קוזזה חלקית על ידי קיטון של 12 מיליון ש"ח בגין השפעת הוראות מעבר וקיטון של 16 מיליון ש"ח בגין פריסת ההקלה ההונית שניתנה בגין תוכנית התייעלות.

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה
במיליוני ש"ח						
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים						
1					הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	952
	א'	952	-	952	-	952
2					עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	1,460
	ב'	1,360	(5)	1,462	(2)	1,460
3					רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי	107
	ג'	51	(12)	92	(9)	107
4					מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	-
		-	-	-	-	-
5					הזרמות הון קיימות מהמגזר הציבורי שיוכרו עד ליום 1.1.2018	-
		-	-	-	-	-
6					מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)	-
		-	-	-	-	-
7					הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	2,519
		2,363	-	2,506	-	2,519
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוח וניכויים						
8					התאמות יציבותיות להערכות שווי	-
		-	-	-	-	-
9					מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלוונטי	-
		-	-	-	-	-
10					נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם	-
		-	-	-	-	-
11					מיסים נדחים לקבל שמימושם מבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)	(3)
		-	-	-	(1)	(3)
12					סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן	-
		-	-	-	-	-

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017			
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	יתרה	יתרה
במיליוני ש"ח						
13	-	-	-	-	-	פער שלילי (shortfall) בין הפרשות להפסדים צפויים
14	-	-	-	-	-	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח
15	-	-	-	-	-	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	ד'	(1)	(2)	(5)	-	(1)
16	-	-	-	-	-	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור
17	-	-	-	-	-	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבויות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)
18	-	-	-	-	-	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים
19	-	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
	ה'	-	-	-	-	-
20	-	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	ו'	-	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומן עולה על 10% מהון עצמי רובד 1

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017		
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי				סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	
	יתרה	לכאזל 3	יתרה		
					במיליוני ש"ח
				22 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	22
	(3)	-	-		-
	(3)	-	-	23 סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי	23
	-	-	-		-
	-	-	-	א.23 מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים	-
	-	-	-	ב.23 מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות	-
	-	-	-	24 מזה: מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי	-
	-	-	-	25 התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	89 ¹
	105 ¹	-	-	א.25 מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-
	-	-	-	ב.25 מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות	-
	-	-	-	26 ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-
	-	-	-	27 סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1	85
	101	(5)	-	28 הון עצמי רובד 1	2,604
	2,464	2,501	2,604		

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	
סכומים		סכומים	סכומים	
שלא נוכו		שלא נוכו	שלא נוכו	
מההון		מההון	מההון	
הכפופים		הכפופים	הכפופים	
לטיפול		לטיפול	לטיפול	
הנדרש		הנדרש	הנדרש	
לפני אימוץ		לפני אימוץ	לפני אימוץ	
הוראה		הוראה	הוראה	
202		202	202	
בהתאם		בהתאם	בהתאם	
למאזן		למאזן	למאזן	
הפיקוחי	3	3	3	יתרה
	יתרה	יתרה	יתרה	
				במיליוני ש"ח

הון רוברד 1 נוסף: מכשירים

29	מכשירי הון מניות רוברד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	-	-	-
30	מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	-	-	-
31	מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	-	-	-
32	מכשירי הון רוברד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	-	-	-	-	-
34	מכשירי הון רוברד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג'	-	-	-	-	-
35	מזה: מכשירי הון רוברד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רוברד 1 נוסף	-	-	-	-	-
36	הון רוברד 1 נוסף לפני ניכויים	-	-	-	-	-

הון רוברד 1 נוסף: ניכויים

37	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חזויים)	-	-	-	-	-
38	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף	-	-	-	-	-
39	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עלה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	-	-	-

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	יתרה
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3				
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3				
יתרה				
במיליוני ש"ח				
40				השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	-
41				ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	-	-	-	-
41.א.				מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-
42				ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים (כאמור בסעיף 12 בהוראה 202).
	-	-	-	-
43				סך כל הניכויים להון רובד 1 נוסף
	-	-	-	-
44				הון רובד 1 נוסף
	-	-	-	-
45	2,464	-	2,501	2,604
				הון רובד 2: מכשירים והפרשות
46				מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
	-	-	-	-
47				מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
	-	25	26	17
48				מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
	-	838	943	992
49				מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
	-	617	721	480
50				הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
	-	249	208	240
51	1,112	-	1,177	1,249
				הון רובד 2 לפני ניכויים

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה
במיליוני ש"ח				
	הון רובד 2: ניכויים			
52				השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)
	-	-	-	-
53				החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-
54				השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	-
55				השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	-
56				ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על בנקים
	-	-	-	-
56.א.				מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-
56.ב.				מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף קודם
	-	-	-	-
57				התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
	-	-	-	-
58				סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
	-	-	-	-
59				הון רובד 2
	-	1,177	1,112	-
60				סך ההון
	-	3,678	3,576	-
61				סך נכסי סיכון משוקללים
	-	25,748	25,486	-
	26,600	1,249	3,853	1,249

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	יתרה	יתרה	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	יתרה	יתרה	
במיליוני ש"ח				
יחס הון וכריות לשימור הון (באחוזים)				
62	9.67%	9.71%	9.79%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63	9.67%	9.71%	9.79%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
64	14.03%	14.28%	14.48%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים				
65	9.29%	9.24%	9.34%	יחס הון עצמי רובד 1 מזער ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
66	9.29%	9.24%	9.34%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
67	12.79%	12.74%	12.84%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
68	164	132	144	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
69	-	-	-	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
70	-	-	-	זכויות שירות למשכנתאות (בניכוי מסים נדחים לשלם)
71	260	226	251	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	
	יתרה		יתרה		יתרה	
	במיליוני ש"ח					
	תקרה להכללת הפרשות ברובד 2					
						72
						הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
י'	-	249	-	208	-	240
						73
						התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
	-	292	-	296	-	303
						74
						הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה
	-	-	-	-	-	-
						75
						התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים
	-	-	-	-	-	-
	מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר					
						76
						סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר
	-	-	-	-	-	-
						77
						סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה
	-	-	-	-	-	-
						78
						סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר
	-	-	-	-	-	-
						79
						סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה
	-	-	-	-	-	-
						80
						סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
	-	904	-	904	-	754
						81
						סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה
	-	-	-	75	-	-

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.
2. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים עד ליום 1 בינואר 2017.

טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי
גילוי על פי דברך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	במיליוני ש"ח
				נכסים
	3,901	3,647	8,492	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	11,584	10,745	6,958	ניירות ערך
ה'	-	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
ו'	-	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה
	11,584	10,745	6,958	מזה: ניירות ערך אחרים
	536	738	966	ניירות ערך שנשאלות או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	23,937	24,332	25,667	אשראי לציבור
	(253)	(216)	(243)	הפרשה להפסדי אשראי
י-1	(227)	(185)	(218)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	(26)	(31)	(25)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	23,684	24,116	25,424	אשראי לציבור, נטו
	1	-	-	אשראי לממשלה
	299	294	277	בניינים וציוד
	342	263	309	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	637	596	456	נכסים אחרים
	266	226	251	מזה: נכסי מס נדחה
ז'	3	-	-	מזה: נכסי מס נדחה בגין הפרשי עיתוי שנוכח מההון
	371	370	205	מזה: נכסים אחרים נוספים
	4	4	-	נכסים מוחזקים למכירה
	<u>40,988</u>	<u>40,403</u>	<u>42,882</u>	סך כל הנכסים
	32,756	32,446	33,870	פיקדונות הציבור
	174	136	200	פיקדונות מבנקים
	-	-	-	פיקדונות הממשלה
	3,395	2,964	3,550	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	2,532	1,995	2,541	מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
	863	969	1,009	מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
	221	222	512	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
ח'+ט'	642	747	497	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	393	429	439	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
ד'	1	5	1	מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	1,928	1,939	2,315	התחייבויות אחרות
י-2	22	23	22	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	<u>38,646</u>	<u>37,914</u>	<u>40,374</u>	סך כל ההתחייבויות
	2,342	2,489	2,508	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
א'	952	952	952	מזה: הון מניות רגילות ופרמיה
ב'	1,355	1,457	1,458	מזה: עודפים

טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי
גילוי על פי נדבך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	במיליוני ש"ח
ב'	(5)	(5)	(2)	מזה: השפעת הוראות מעבר ליישום הוראה בנושא זכויות עובדים
ג'	9	54	72	מזה: רווח כולל אחר מצטבר
ג'	(16)	(12)	(9)	מזה: השפעת הוראות מעבר ליישום הוראה בנושא זכויות עובדים
ג'	26	26	26	מזה: קרנות הון
	<u>2,342</u>	<u>2,489</u>	<u>2,508</u>	סך כל ההון העצמי
	<u><u>40,988</u></u>	<u><u>40,403</u></u>	<u><u>42,882</u></u>	סך כל ההתחייבויות וההון

טבלה 5: דוח תנועה בהרכב הון פיקוחי
גילוי על פי EDTF

	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	מיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
	2,480	2,556	יתרת הון עצמי רובד 1 לסוף רבעון קודם
	19	31	רווח (הפסד) לתקופה
	3	24	תנועה ברווח כולל אחר
	2	25	מזה: זמין למכירה
	1	(1)	מזה: זכויות עובדים ¹
	-	-	שינויים הנובעים מהצגה מחדש
	-	(6)	התאמות בגין תוכנית התייעלות
	(1)	(1)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
	<u>2,501</u>	<u>2,604</u>	יתרת הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר
הון רובד 2			
	1,109	1,118	יתרת הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר בשנה קודמת
	222	290	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג'
	(157)	(142)	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג' הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
	-	-	שינוי כתוצאה מהוראות המעבר
	3	(17)	שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
	<u>1,177</u>	<u>1,249</u>	יתרת הון רובד 2 ליום 30 בספטמבר
	<u><u>3,678</u></u>	<u><u>3,853</u></u>	סך הכל הון רגולטורי

ליום 31 בדצמבר 2016	
מיליוני ש"ח	
הון עצמי רוברד 1	
	יתרת הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר שנה קודמת
2,429	
(49)	רווח (הפסד) לתקופה
(9)	תנועה ברווח כולל אחר
(3)	מזה: זמין למכירה
(6)	מזה: זכויות עובדים ¹
-	שינויים הנובעים מהצגה מחדש
105	התאמות בגין תוכנית התייעלות
(12)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
<u>2,464</u>	יתרת הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר
הון רוברד 2	
1,260	יתרת הון רוברד 2 ליום 31 בדצמבר שנה קודמת
222	שינוי במכשירי הון רוברד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג'
(410)	שינוי במכשירי הון רוברד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג' הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	שינוי כתוצאה מהוראות המעבר
40	שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
<u>1,112</u>	יתרת הון רוברד 2 ליום 31 בדצמבר
<u>3,576</u>	סך הכל הון רגולטורי

1. שינוי ביתרה המוכרת לצורך הלימות ההון - לאחר השפעת הוראות המעבר.

דוח נועד לספק מידע בדבר התנועות שחלו במהלך תקופת הדיווח ברכיבי ההון הפיקוחי. הדוח מבוסס על יתרות שנכללו במסגרת הדוח הכספי ומוצג בהתאם ליתרות רכיבי ההון המשמשות לחישוב ההון הפיקוחי בכפוף להסדרי הוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

גילוי על פי דבר 3

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 3. הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת, וזאת במטרה להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. ההוראה קובעת דרישת הלימות ההון במערכת הבנקאית, על פיה על התאגידים הבנקאיים בישראל לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9.0% ויחס הון כולל בשיעור של 12.5%, ובתוספת דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח. הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. הוראות באזל 3 מיושמות על בסיס מאוחד, וכן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון

לא פורסמו הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות ההון, מעבר למפורט בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

החל מיום ה-1 בינואר 2017 מיישם הבנק את התיקון להוראות ניהול תקין 203 ו-204 בנושא צדדים נגדיים מרכזיים. יישום תיקון זה לא השפיע באופן מהותי על יחס הלימות ההון של הבנק. ביום 4 ביולי 2017, פרסם בנק ישראל מכתב בו נקבע כי מסלקת הבורסה ומסלקת המעוף מהוות צד נגדי מרכזי כשיר.

הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP)

הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. במסגרת הקלה פיקוחית לבנקים קטנים, נדרש הבנק להגיש לפיקוח את תוצאות תהליך ה-ICAAP אחת לשנתיים (חלף אחת לשנה), בכפוף לעמידה בהוראות המפורטות בנב"ת 211 – "הערכת נאותות הלימות ההון". בהתאם לכך אושר בדירקטוריון תהליך ICAAP מקוצר, בשנה בה המסמך אינו מוגש לפיקוח.

לפרטים נוספים בדבר תהליך ה-ICAAP ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה.

תכנון ההון ויעדי ההון

גילוי על פי EDTF

יעד הלימות ההון – דירקטוריון הבנק קבע מתווה עולה ליחס הון עצמי רובד 1 עד לרמה של 10.25% ליום ה-31 בדצמבר 2019.

תכנון ההון - במסגרת הדיונים על תוכנית העבודה לשנת 2017 שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2016, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

לפרטים נוספים בדבר תכנון ההון ויעדי ההון ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה.

תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון

גילוי על פי EDTF

התממשותו בפועל של תרחיש קיצון והצורך לעמוד בתיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, עשויים להביא לסטייה מתכנון ההון המקורי כפי שהוצג, כך שתחול פגיעה ביחסי ההון כפי שנקבעו. במסגרת הטמעת תהליכי ניהול הסיכונים הבנק בוחן מגוון תרחישי קיצון, מתוכם נבחר תרחיש הוליסטי מוביל ליישום במסגרת תכנון ההון ותהליך ה-ICAAP. בנוסף נבחן תרחיש בנק ישראל, המבוסס על תרחיש אחד ותרחיש הפוכי אשר השפעתו מביאה לירידת יחס הון הליבה לסיבולת הסיכון התחתונה.

תרחישי הקיצון מתייחסים לקווי העסקים והסיכונים העיקריים שזוהו בבנק תוך הערכת ההשפעה של כל אירוע קיצון על מספר מרכיבים: היקף נכסי הסיכון, הכנסות מריבית, שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, הכנסות שאינן מריבית, הוצאות, שינויים בקרן ההון, השלכה על הרווחיות הכוללת ועל יחסי ההון.

מניתוח תרחישי הקיצון ל-ICAAP האחרון (30 ביוני 2016) עולה כי יחסי הלימות ההון בפועל והיעדים שנקבעו הולמים את יכולת הבנק לספוג הפסדים בלתי צפויים הבאים לידי ביטוי בתרחיש, תוך שאינם יורדים מיחסים מינימליים.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה.

טבלה 6: רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2016		
נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹ (12.84%)	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹ (12.74%)	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹ (12.79%)	
						מיליוני ש"ח
סיכון אשראי ²						
171	22	195	25	180	23	חובות של ריבוניות
297	38	229	29	220	28	חובות של ישויות סקטור ציבורי
297	38	412	52	384	49	חובות של תאגידים בנקאיים
10,113	1,299	10,826	1,379	10,231	1,309	חובות של תאגידים
3,940	506	3,752	478	3,788	485	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
3,428	440	2,861	364	2,951	377	חשיפות קמעונאיות ליחידים
650	83	522	67	593	76	עסקים קטנים ³
3,913	502	3,593	458	3,587	459	משכנתאות לדירור
1,341	173	1,230	157	1,367	175	נכסים אחרים
57	7	53	7	65	8	סיכון CVA
24,207	3,108	23,673	3,016	23,366	2,989	סה"כ סיכון האשראי
534	68	362	46	375	48	סיכון שוק
1,859	239	1,713	218	1,745	223	סיכון תפעולי

טבלה 6: רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
גילוי על פי דברך 3

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017		
דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	
(12.79%)		(12.74%)		(12.84%)		מיליוני ש"ח
3,260	25,486	3,280	25,748	3,415	26,600	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	⁴ 3,576		3,678		⁴ 3,853	סך בסיס ההון
	9.67%		9.71%		9.79%	יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון
	14.03%		14.28%		14.48%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	9.29%		9.24%		9.34%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ¹
	12.79%		12.74%		12.84%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ¹

1. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים עד ליום 1 בינואר 2017.
2. לפני ניכוי הפרשה קבוצתית בסך 240 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2017, 249 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016 ו-208 מיליון ש"ח בספטמבר 2016.
3. עסקים קטנים המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות. במהלך שנת 2016 הועברו לטיפול אגף קמעונאות לקוחות בעלי חשיפה של עד 5 מיליון ש"ח (ליום ה-30 בספטמבר 2016 לקוחות בעלי חשיפה של עד 2 מיליון ש"ח). לא תוקנו מספרי השוואה לאחור, הפערים נובעים בעיקר משינוי מיון.
4. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

מידע נוסף על נכסים משוקללים בסיכון

גילוי על פי EDTF

פעילויות עסקיות של תאגיד בנקאי יוצרות לבנק חשיפות בעלות אופי שונה ומחייבות הקצאת הון שונה. ניתוח כמותי, כפי המובא להלן, מאפשר להבין את התפלגות נכסי הסיכון, בהבחנה בין סוגי נכסי סיכון ובין קווי הפעילות השונים. לעניין זה, ההצגה בוצעה בהתאם לקווי הפעילות של הבנק כפי שהוצגו בביאור 12 בדבר מגזרי פעילות בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2017.

הקצאת נכסי הסיכון לפעילויות העסקיות בוצעה בהתאם למגזר הפעילות של הלקוח. לתיאור מגזרי הפעילות של הבנק ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

טבלה 7: נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות

גילוי על פי EDTF

משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סכומים שלא הוקצו והתאמות סה"כ
----------	--------------	---------------------	----------------	--------------	---------------	-------------------	-------------------------------

טבלה 7: נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות
גילוי על פי EDTF

סכומים שלא הוקצו והתאמות	סה"כ	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
ליום 30 בספטמבר 2017									
במיליוני ש"ח									
23,796	1,005	1,356	90	5,174	3,116	5,078	23	7,954	סיכון אשראי
204	-	137	8	35	5	19	-	-	סיכון צד נגדי
207	-	207	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
534	-	534	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,859	-	255	73	336	202	344	63	586	סיכון תפעולי
26,600	1,005	2,489	171	5,545	3,323	5,441	86	8,540	סה"כ
ליום 30 בספטמבר 2016									
במיליוני ש"ח									
23,379	958	1,148	475	6,649	3,649	3,519	22	6,959	סיכון אשראי
139	-	77	10	30	15	6	-	1	סיכון צד נגדי
155	-	155	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
362	-	362	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,713	-	249	61	308	187	316	53	539	סיכון תפעולי
25,748	958	1,991	546	6,987	3,851	3,841	75	7,499	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2016									
במיליוני ש"ח									
23,028	1,045	1,393	184	6,252	3,590	3,463	24	7,077	סיכון אשראי
163	-	115	5	31	6	5	-	1	סיכון צד נגדי
175	-	175	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
375	-	375	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,745	-	256	44	313	193	325	58	556	סיכון תפעולי
25,486	1,045	2,314	233	6,596	3,789	3,793	82	7,634	סה"כ

טבלה 8: תנועה בנכסי סיכון
גילוי על פי EDTF

טבלה זו מציגה שינויים שחלו בנכסי סיכון של הבנק במהלך התקופה המדווחת לפי סוג סיכון.				
סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון צד נגדי	סיכון אשראי	סיכון תפעולי
מיליוני ש"ח				
2017 בספטמבר				
26,094	1,811	467	240	23,576
498	48	67	(36)	419
8	-	-	-	8
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
26,600	1,859	534	204	24,003
יתרה ליום 30 ביוני 2017				
שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹				
שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²				
שינוי מתודולוגיה ³				
אחר				
יתרה ליום 30 בספטמבר 2017				
2016 בספטמבר				
25,454	1,699	424	109	23,222
283	14	(62)	30	301
11	-	-	-	11
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
25,748	1,713	362	139	23,534
יתרה ליום 30 בספטמבר 2016				

31 בדצמבר 2016					יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
24,893	1,706	427	100	22,660	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
579	39	(52)	63	529	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
14	-	-	-	14	שינוי מתודולוגיה ³
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	-	-	
25,486	1,745	375	163	23,203	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

1. שינוי ב"היקף התיק" נועד לשקף גידול בחשיפה שנבע מגידול בהיקף הפעילות. במסגרת זו נכללים גם השפעות שע"ח ככל שהיו ומרכיב ה-CVA. שינוי ב"הכנסה גולמית" משקף שינוי בממוצע ההכנסה על פי נספח ב' להוראה 206 ב-12 הרבעונים האחרונים.
2. שינוי ב"איכות התיק" כולל גידול/קיטון באוכלוסיית החובות בכשל ו/או בנכסים לגביהם חלה ירידה בדירוג אשר מחייבים דרישות הון גבוהות יותר.
3. "שינויים במתודולוגיה" מתייחס לשינויים שחלו בגין הוראות רגולטוריות חדשות בנוגע להקצאת ההון ו/או שינויים אחרים, כגון שיטות הפחתת סיכון אשראי או קיזוזים שלא יושמו קודם לכן אשר מהווים שינוי מדיניות, ככל שהיו.

יחס מינוף

גילוי על פי נדבך 3

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. בהתאם להוראה, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%.

טבלה 9: יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

גילוי על פי נדבך 3

31 בדצמבר 2016	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
במיליוני ש"ח			
2,464 ¹	2,501	2,604 ¹	הון רובד 1
45,390	44,720	46,813	סך החשיפות
5.43%	5.59%	5.56%	יחס מינוף
5.00%	5.00%	5.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

טבלה 10: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
	31 בדצמבר 2016		במיליוני ש"ח
1.	40,988	40,403	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2.	-	-	ההתאמות בגין השקעות ביטוח בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
3.	-	-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אל לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
4.	-	-	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
5.	-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
6.	4,403	4,488	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
7.	(1)	(171)	התאמות אחרות
8.	45,390	44,720	חשיפה לצורך יחס המינוף
		42,882	
		3,845	
		86	
		46,813	

טבלה 11: יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
	31 בדצמבר 2016		במיליוני ש"ח
			חשיפות מאזניות
1.	40,067	39,220	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)
2.	(3)	-	(סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רוברד 1)
3.	40,064	39,220	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
			חשיפות בגין נגזרים
4.	396	302	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
5.	284	278	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6.	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
7.	(293)	(306)	(ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
8.	-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
9.	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10.	-	-	(קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
11.	387	274	סך החשיפות בגין נגזרים
		849	
		393	
		(366)	
		876	

טבלה 11: יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
	31 בדצמבר 2016		במיליוני ש"ח
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12.	536	738	966 נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
13.	-	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
14.	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
15.	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
16.	536	738	966 סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17.	12,491	13,346	11,638 חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
18.	(8,088)	(8,858)	(7,793) (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
19.	4,403	4,488	3,845 פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות			
20.	45,390	44,720	46,813 סך החשיפות
21.	¹ 2,464	2,501	¹ 2,604 הון רוברד 1
יחס המינוף			
22.	5.43%	5.59%	5.56% יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2017 עמד על 5.56%, לעומת 5.43% ביום 31 בדצמבר 2016. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהון עצמי רוברד 1 בסכום של כ-140 מיליון ש"ח.

גילוי על פי EDTF

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, כל אלו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק

גילוי על פי EDTF

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקורות וניהול סיכונים, אגף חשבונאי ראשי, האגף ליעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

טבלה 12: מבנה ארגוני של ניהול הסיכונים

לתרשים המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים בבנק ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016. לעניין אופן יישום הממשל התאגידי בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016. לעניין תרבות ניהול הסיכונים המיושמת בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

תאבון סיכון

גילוי על פי EDTF

להלן הגדרות סיבולת ותיאבון הסיכון כפי שקבע הבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310 - ניהול סיכונים:

- סיכון – חשיפה ללווה או צד נגדי, (לרבות ספק, אזור גיאוגרפי, ענף כלכלי או גורמי סיכון אחרים) אשר הינה בעלת פוטנציאל לגרימת הפסד משמעותי, נזק אחר או שינוי מהותי בפרופיל הסיכון של הבנק.
- תיאבון הסיכון – ככלל מייצג את סביבת הסיכון שהבנק מתכוון להיות בה על מנת להשיג את יעדיו.
- סיבולת הסיכון – רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

תיאבון וסיבולת הסיכון נדונים בדירקטוריון אחת לשנה לפחות, תוך התחשבות בתפיסת ניהול הסיכונים של הבנק, והאסטרטגיה העסקית שלו.

תיאבון וסיבולת הסיכון מהווים מרכיב מרכזי בקביעת מדיניות ומגבלות סיכון, וככלל מוגדרים כך שיהוו מגבלה אפקטיבית מחד, ושחריגה מהם לא תהפוך לדבר שבשגרה, מאידך.

ניצול תיאבון וסיבולת הסיכון נמדד תוך סכימת כלל החשיפות בבנק לסוג סיכון מוגדר, וכפוף לניטור שוטף כנגד המגבלות.

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

לעניין מסגרת העבודה לניהול סיכון האשראי בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

מאפייני הסיכון תיק אשראי אנשים פרטיים

להלן יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור):

להלן יתרות אשראי מאזני לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור):

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	
שנוי באחוזים		במיליוני ש"ח	
27	2,818	3,578	הלוואות
6	782	827	כרטיסי אשראי ועו"ש
22	3,600	4,405	סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
			מזה:
22	3,579	4,378	לא בעייתים
31	13	17	בעייתים לא פגומים
25	8	10	פגומים
22	3,600	4,405	סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
9	151	164	אשראי בסכום העולה מעל 0.5 מיליון ש"ח ללווה

להלן נתוני המחיקות החשבונאיות ושיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017	
		במיליוני ש"ח
18	29	מחיקות חשבונאיות
34	49	הוצאות בגין הפסדי אשראי
0.94%	1.49%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור לאנשים פרטיים

הגידול בהיקף הלוואות ל-30 בספטמבר 2017 לעומת 31 בדצמבר 2016 הינו בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית.

בנוסף הבנק רוכש הלוואות מחברת מימון ישיר (לפירוט ראה ביאור 7.ג.23 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016). לפירוט הלוואות שנרכשו ראה ביאור 7.ה. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

מדיניות האשראי של הבנק מבוססת על פיזור סיכוני האשראי וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בחתירה לפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים ובין מספר גדול של לווים. במסגרת האסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נקבע מתווה יורד למדד ריכוזיות לווים על ציר הזמן.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון לריכוזיות האשראי בחתכים שונים. לפירוט נוסף ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

ליום 30 בספטמבר 2017											
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³					סיכון אשראי כולל ¹						
הפסדי אשראי ⁴											
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:	מזה:	סך הכל	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	בעייתי ⁶	סך הכל		
במיליוני ש"ח											
1	-	-	-	-	146	184	-	-	184	184	פעילות לווים בישראל:
2	-	-	-	-	131	180	-	-	281	281	חקלאות
75	(26)	(4)	218	281	2,303	3,760	293	3,651	3,944	3,944	כרייה וחציבה
46	1	4	64	105	1,954	5,860	108	5,813	5,921	5,921	תעשייה
10	1	-	21	28	1,119	1,504	36	1,887	1,923	1,923	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
5	-	1	1	8	222	278	8	499	507	507	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
8	(2)	1	3	61	2,335	3,083	101	3,192	3,293	3,293	אספקת חשמל ומים
2	-	-	-	-	496	604	2	614	616	616	מסחר
8	-	2	-	3	677	763	10	791	801	801	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
4	-	2	-	36	181	322	37	354	391	391	תחבורה ואחסנה
31	10	(22)	-	40	2,267	2,964	53	3,180	3,233	3,233	מידע ותקשורת
1	(1)	1	2	3	234	408	3	416	419	419	שרותים פיננסיים
1	-	-	21	29	263	423	29	406	435	435	שרותים עסקיים אחרים
194	(17)	(15)	330	594	12,328	20,333	680	21,268	21,948	21,948	שרותים ציבוריים וקהילתיים
41	-	3	6	49	8,932	9,361	49	9,312	9,361	9,361	סך הכל מסחרי
61	(29)	49	10	28	4,405	5,928	28	5,909	5,937	5,937	אנשים פרטיים - הלוואות לדויר
296	(46)	37	346	671	25,665	35,622	757	36,489	37,246	37,246	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	109	109	-	493	493	493	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	5,655	5,655	5,655	בנקים בישראל ⁸
296	(46)	37	346	671	25,774	35,731	757	42,637	43,394	43,394	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	2	4	-	4	4	4	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	348	348	-	694	694	694	פעילות לווים בחו"ל:
-	-	-	-	-	-	-	-	478	478	478	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	350	352	-	1,176	1,176	1,176	בנקים בחו"ל
296	(46)	37	346	671	26,124	36,083	757	43,813	44,570	44,570	ממשלות חו"ל
סך הכל											

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 26,124 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 6,756 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 966 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 309 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,415 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדויר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדויר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדויר, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 193 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 110 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2016										
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³					סיכון אשראי כולל ¹					
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:			סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל	במיליוני ש"ח	
			מזה:	בעייתי ⁶	פגום					בעייתי ⁶
1	-	1	-	3	141	171	3	168	171	פעילות לווים בישראל:
1	-	1	-	-	109	155	-	233	233	חקלאות
72	11	(3)	100	110	2,452	4,123	119	4,094	4,219	כרייה וחציבה
30	2	14	82	106	1,857	6,317	109	6,220	6,355	תעשיה
8	(1)	-	18	18	905	1,257	27	1,530	1,557	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
3	-	1	1	1	207	413	1	671	672	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
7	-	(1)	6	70	2,165	3,081	119	3,125	3,244	אספקת חשמל ומים
1	-	-	-	1	494	559	3	567	570	מסחר
7	1	-	-	3	415	763	15	764	779	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
4	1	(1)	-	-	200	331	-	415	415	תחבורה ואחסנה
49	12	(17)	51	52	2,968	4,066	62	4,224	4,286	מידע ותקשורת
1	-	-	2	3	200	368	3	376	379	שרותים פיננסיים
1	-	-	25	34	318	390	34	368	402	שרותים עסקיים אחרים
185	26	(5)	285	401	12,431	21,994	495	22,755	23,282	שרותים ציבוריים וקהילתיים
37	(1)	5	6	48	8,404	8,962	48	8,909	8,962	סך הכל מסחרי
33	(9)	17	9	18	3,480	4,927	18	4,899	4,935	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
255	16	17	300	467	24,315	35,883	561	36,563	37,179	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	317	317	-	895	895	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	9,119	9,119	בנקים בישראל⁸
255	16	17	300	467	24,632	36,200	561	46,577	47,193	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	17	27	-	27	27	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	294	294	-	586	586	פעילות לווים בחו"ל:
-	-	-	-	-	-	-	-	421	421	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	311	321	-	1,034	1,034	בנקים בחו"ל
255	16	17	300	467	24,943	36,521	561	47,611	48,227	ממשלות חו"ל
										סך הכל פעילות בחו"ל
										סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 24,943 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 10,587 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 738 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 263 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 11,696 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 211 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 273 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016									
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³					סיכון אשראי כולל ¹				
הפסדי אשראי ⁴									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:			סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל	במיליוני ש"ח
			מזה:	בעייתי ⁶	פגום				
1	-	-	-	-	138	161	-	161	161
1	-	1	-	-	107	157	-	246	246
105	(4)	45	72	280	2,382	4,063	288	3,856	4,155
41	3	24	78	134	1,908	5,953	137	5,862	5,989
9	(1)	1	18	24	947	1,331	33	1,640	1,673
4	-	1	1	1	220	294	1	561	562
8	2	(1)	6	95	2,051	3,074	147	3,087	3,234
2	-	1	-	-	585	616	3	624	627
7	-	1	-	4	433	741	12	742	754
3	1	(2)	-	-	140	317	-	379	379
43	3	(13)	38	111	2,475	3,182	122	3,317	3,439
1	-	-	2	5	204	361	5	366	371
1	-	-	22	30	305	389	30	372	402
226	4	58	237	684	11,895	20,639	778	21,213	21,992
38	(1)	6	4	47	8,439	8,849	47	8,802	8,849
41	(18)	34	8	22	3,600	5,079	22	5,064	5,086
305	(15)	98	249	753	23,934	34,567	847	35,079	35,927
-	-	-	-	-	251	251	-	809	809
-	-	-	-	-	-	-	-	9,778	9,778
305	(15)	98	249	753	24,185	34,818	847	45,666	46,514
-	-	-	-	-	3	4	-	4	4
-	-	-	-	-	248	248	-	533	533
-	-	-	-	-	-	-	-	454	454
-	-	-	-	-	251	252	-	991	991
305	(15)	98	249	753	24,436	35,070	847	46,657	47,505

פעילות לווים בישראל:

חקלאות	161
כרייה וחציבה	246
תעשייה	4,155
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾	5,989
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,673
אספקת חשמל ומים	562
מסחר	3,234
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	627
תחבורה ואחסנה	754
מידע ותקשורת	379
שירותים פיננסיים	3,439
שירותים עסקיים אחרים	371
שירותים ציבוריים וקהילתיים	402
סך הכל מסחרי	21,992
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	8,849
אנשים פרטיים - אחר	5,086
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	35,927
בנקים בישראל⁽⁸⁾	809
ממשלת ישראל	9,778
סך הכל פעילות בישראל	46,514
פעילות לווים בחו"ל:	
סך הכל ציבור	4
בנקים בחו"ל	533
ממשלות חו"ל	454
סך הכל פעילות בחו"ל	991
סך הכל	47,505

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 24,436 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 11,408 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 536 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 842 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,783 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 199 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 220 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

חשיפה למדינות זרות - מאוחד

א.

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך

ליום 30 בספטמבר 2017										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴		חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}			חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴					
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון		סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים ⁴	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	סך כל החשיפה המאזנית	לאחרים	לבנקים ³	לממשלות ³
		אשראי חוץ מאזני בעייתי	אשראי חוץ מאזני							
563	347	-	150	3	3	910	235	364	311	המדינה
1	13	-	1	-	-	14	1	13	-	ארה"ב
6	1	-	1	-	-	7	7	-	-	אירלנד ^{8,7}
563	474	-	365	18	19	1,037	574	296	167	איטליה ^{8,7}
1,133	835	-	517	21	22	1,968	817	673	478	אחרות ⁷
84	62	-	108	4	4	146	146	-	-	סך כל החשיפות למדינות זרות
										סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון-רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 30 בספטמבר 2017 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד (המשך)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2016											
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴				חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}			חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴				
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים ⁴	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	סך כל החשיפה המאזנית	לאחרים	לבנקים	לממשלות ³	במיליוני ש"ח	
586	248	-	209	-	2	834	159	254	421		המדינה
-	16	-	1	-	-	16	-	16	-		ארה"ב
9	-	-	1	-	-	9	9	-	-		אירלנד ^{8,7}
548	382	-	327	12	12	930	587	343	-		איטליה ^{8,7}
1,143	646	-	538	12	14	1,789	755	613	421		אחרות ⁷
115	82	-	98	-	-	197	197	-	-		סך כל החשיפות למדינות זרות
											סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון-רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 30 בספטמבר 2016 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד (המשך)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016										המדינה
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴		חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}			חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴					
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים ⁴	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	סך כל החשיפה המאזנית	לאחרים	לבנקים ³	למשלות ³	במיליוני ש"ח
542	293	-	220	2	2	835	160	221	454	ארזה"ב
1	14	-	1	-	-	15	1	14	-	אירלנד ^{8,7}
8	1	-	1	-	-	9	8	1	-	איטליה ^{8,7}
567	353	-	311	15	15	920	621	299	-	אחרות ⁷
1,118	661	-	533	17	17	1,779	790	535	454	סך כל החשיפות למדינות זרות
115	80	£	85	5	5	195	195	-	-	סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות CLD, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון -רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2016 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

טבלה 13: חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי* עיקריים
גילוי על פי נדבך 3

חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת ⁶	חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים ⁵	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁴	מסגרות לא מנוצלות	נגזרים ³	ניירות ערך ²	אשראי ¹ מיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2017								
12,566	12,997	-	-	-	-	4,188	8,809	ריבוניות
681	665	-	17	81	2	218	347	ישויות סקטור ציבורי
985	909	-	-	-	151	429	329	תאגידים בנקאיים
15,635	15,867	-	890	3,848	683	847	9,599	תאגידים
6,584	6,514	-	3,362	1,321	-	-	1,831	בביטחון נדל"ן מסחרי
5,328	5,771	-	7	1,331	-	-	4,433	קמעונאיות ליחידים
1,258	1,307	-	103	332	-	-	872	עסקים קטנים
8,769	8,922	-	-	418	-	-	8,504	משכנתאות לדיור
1,227	1,223	1,223	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
53,033	54,175	1,223	4,379	7,331	836	5,682	34,724	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2016								
11,675	10,515	-	-	-	-	6,754	3,761	ריבוניות
671	771	-	26	382	2	258	103	ישויות סקטור ציבורי
1,263	1,081	-	77	-	86	648	270	תאגידים בנקאיים
17,958	16,445	-	1,276	4,002	85	801	10,281	תאגידים
6,304	7,016	-	3,146	2,277	-	-	1,593	בביטחון נדל"ן מסחרי
4,342	4,849	-	7	1,264	1	-	3,577	קמעונאיות ליחידים
833	1,051	-	72	268	-	-	711	עסקים קטנים
8,039	8,535	-	-	552	-	-	7,983	משכנתאות לדיור
1,166	1,149	1,149	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
52,251	51,412	1,149	4,604	8,745	174	8,461	28,279	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2016								
11,643	11,517	-	-	-	-	7,584	3,933	ריבוניות
675	692	-	26	296	4	265	101	ישויות סקטור ציבורי
1,208	990	-	63	-	169	520	238	תאגידים בנקאיים
17,489	15,614	-	1,193	3,921	64	830	9,606	תאגידים
6,357	6,570	-	3,315	1,609	-	-	1,646	בביטחון נדל"ן מסחרי
4,467	4,967	-	6	1,293	1	-	3,667	קמעונאיות ליחידים
905	1,195	-	92	303	-	-	800	עסקים קטנים
8,118	8,434	-	-	400	-	-	8,034	משכנתאות לדיור
1,185	1,265	1,265	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
52,047	51,244	1,265	4,695	7,822	238	9,199	28,025	סך הכל

* חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

1. לרבות אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים ובממשלה.
2. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
3. סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת הסכמי קיזוז (Netting)) ולאחר הכפלה במקדם התוספת ((Add-on)), החל מיום ה-1.1.2017. כולל חשיפות בגין צדדים נגדיים מרכזיים.
4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

5. כולל השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים.
 6. ממוצע יתרות סוף השנה הקודמת וסופי הרבעונים בתקופות הביניים.

טבלה 14: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות
 גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017								
סך הכל	סיכון	סך הכל	סיכון	סך הכל	סיכון	סך הכל	סיכון	סך הכל	סיכון	סך הכל	סיכון	
חובות פגומים	מאזני בעייתי	חובות פגומים	מאזני בעייתי	חובות פגומים	מאזני בעייתי	חובות פגומים	מאזני בעייתי	חובות פגומים	מאזני בעייתי	חובות פגומים	מאזני בעייתי	
2	2	2	2	3	3	3	3	18	19	15	15	אחרות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך-הכל החשיפות למדינות זרות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ארצות הברית
15	15	12	12	18	19	15	15	15	15	15	15	אירלנד ²
												איטליה ²
												אחרות
17	17	12	14	21	22	150	150	18	19	365	1,037	סך-הכל החשיפות למדינות זרות
						910	910	930	930	1,037	1,037	
						14	14	930	930	1,037	1,037	
						7	7	930	930	1,037	1,037	
						1,968	1,968	930	930	1,037	1,037	

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ולצורת קבוצת לווים.
 2. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נדילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות¹ אשראי עיקריים
 גילוי על פי נדבך 3

סה"כ	מעל חמש שנים ²	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה במיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2017				
34,724	13,889	6,025	14,810	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
5,682	2,743	2,088	851	ניירות ערך ³
836	135	14	687	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
7,331	25	1,728	5,578	מסגרות לא מנוצלות
4,379	3,193	944	242	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,223	277	-	946	נכסים אחרים ⁶
54,175	20,262	10,799	23,114	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2016				
28,279	13,041	5,507	9,731	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
8,461	3,213	1,711	3,537	ניירות ערך ³
174	82	26	66	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
8,745	46	2,288	6,411	מסגרות לא מנוצלות
4,604	3,185	941	478	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,149	294	-	855	נכסים אחרים ⁶
51,412	19,861	10,473	21,078	סך הכל

טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות¹ אשראי עיקריים
גילוי על פי נדבך 3

סה"כ	מעל חמש שנים ²	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה במיליוני ש"ח	
ליום 31 בדצמבר 2016				
28,025	13,037	5,498	9,490	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
9,199	2,586	2,658	3,955	ניירות ערך ³
238	140	23	75	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
7,822	36	1,988	5,798	מסגרות לא מנוצלות
4,695	3,355	969	371	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,265	299	-	966	נכסים אחרים ⁶
51,244	19,453	11,136	20,655	סך הכל

1. חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
2. לרבות יתרות ללא תקופה לפירעון.
3. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעו"ף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
4. כפי שמחושב לפי נספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203. החל מיום ה-1.1.2017, כולל חשיפות בגין צדדים נגדיים מרכזיים.
5. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעו"ף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
6. כולל השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים.

טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי
גילוי על פי נדבך 3

הפרשה קבוצתית	הפרשה פרטנית	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא פגומים		בעייתיים		לא בעייתיים	לא פגומים	במיליוני ש"ח
				לא פגומים	פגומים	לא פגומים	פגומים			
ליום 30 בספטמבר 2017										
14	32	1	4	2	-	15	9	1,930		פעילות לווים – ציבור בינוי ונדל"ן- בינוי
10	-	1	-	1	-	21	6	1,093		בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
31	-	10	(22)	-	-	-	40	2,227		שירותים פיננסיים
83	24	(29)	3	17	2	245	147	6,597		מסחרי אחר
138	56	(17)	(15)	20	2	281	202	11,847		סך הכל מסחרי ^{1,2}
41	-	-	3	13	43	6	43	8,883		אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
61	-	(29)	49	23	14	10	17	4,378		אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	457		בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-		ממשלת ישראל
240	56	(46)	37	56	59	297	262	25,565		סך הכל

טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי גילוי על פי נדבך 3

הפרשה קבוצתית	הפרשה פרטנית	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא	לא	בעייתיים - פגומים	לא - פגומים	לא בעייתיים	במיליוני ש"ח
				פגומים בפיגור של 30 ועד 89 ימים	פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר		לא - פגומים		
ליום 30 בספטמבר 2016									
14	16	2	14	7	-	17	3	1,839	בינוי ונדל"ן- בינוי
8	-	(1)	-	-	-	18	-	887	בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
41	8	12	(17)	3	-	51	1	2,916	שירותים פיננסיים
75	23	13	(2)	18	2	134	79	6,503	מסחרי אחר
138	47	26	(5)	30	2	220	83	12,145	סך הכל מסחרי ^{1,3}
37	-	(1)	5	10	42	6	42	8,356	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
33	-	(9)	17	19	6	9	8	3,463	אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	611	בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות ישראל
<u>208</u>	<u>47</u>	<u>16</u>	<u>17</u>	<u>59</u>	<u>50</u>	<u>235</u>	<u>133</u>	<u>24,575</u>	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2016									
11	30	3	24	8	4	13	20	1,875	בינוי ונדל"ן- בינוי
9	-	(1)	1	1	-	18	6	925	בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
43	-	3	(13)	4	-	38	72	2,365	שירותים פיננסיים
107	26	(1)	46	27	2	103	265	6,198	מסחרי אחר
170	56	4	58	40	6	172	363	11,363	סך הכל מסחרי ^{1,4}
38	-	(1)	6	15	43	4	43	8,392	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
41	-	(18)	34	25	11	8	13	3,579	אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	499	בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות ישראל
<u>249</u>	<u>56</u>	<u>(15)</u>	<u>98</u>	<u>80</u>	<u>60</u>	<u>184</u>	<u>419</u>	<u>23,833</u>	סך הכל

1. בפעילות מסחרית נכלל חוב שאינו משוייך לאנשים פרטיים או לדיור.
2. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-2 מיליון ש"ח.
3. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-17 מיליון ש"ח.
4. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-3 מיליון ש"ח.

טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

גילוי על פי נדבך 3

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי במיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2017						
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2016
37	-	37	49	3	(15)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1	-	1	-	-	1	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(84)	-	(84)	(48)	-	(36)	מחיקות חשבונאיות
38	-	38	19	-	19	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(46)	-	(46)	(29)	-	(17)	מחיקות חשבונאיות נטו
296	-	296	61	41	194	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 30.09.2017
53	-	53	2	-	51	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 30 בספטמבר 2016						
222	-	222	25	33	164	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2015
17	-	17	17	5	(5)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7	-	7	-	-	7	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(30)	-	(30)	(20)	(1)	(9)	מחיקות חשבונאיות
46	-	46	11	-	35	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
16	-	16	(9)	(1)	26	מחיקות חשבונאיות נטו
255	-	255	33	37	185	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.09.2016
39	-	39	4	-	35	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 31 בדצמבר 2016						
222	-	222	25	33	164	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2015
98	-	98	34	6	58	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
20	-	20	(1)	-	21	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(73)	-	(73)	(34)	(2)	(37)	מחיקות חשבונאיות
58	-	58	16	1	41	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(15)	-	(15)	(18)	(1)	4	מחיקות חשבונאיות נטו
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.12.2016
52	-	52	2	-	50	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

גילוי על פי דברך 3

הקצאת ההון בדברך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית. סיכון ריכוזיות האשראי והביטחונות, כמו גם סיכון איכות האשראי מוערכים במסגרת הנדבך השני.

לצרכי עמידה בדברך הראשון של הוראות באזל על פי הגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי מדינות בלבד (לרבות לצורך הערכת סיכון בנקים), של סוכנות הדירוג Standard & Poor's המוכרת כסוכנות דירוג כשירה על פי ההוראה. הבנק אינו משתמש במידע מסוכנויות אשראי ליצוא.

דירוגים אלו משמשים לקביעת משקל סיכון של הצדדים הנגדיים הבאים: ריבוניות, סקטור ציבורי, תאגידים בנקאיים, ואגרות חוב של תאגידים. בנוסף משמשים הדירוגים לצורך קביעת מקדם הביטחון המתאים לביטחונות.

טבלה 18: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P גילוי על פי דברך 3

דירוג של חברת S&P	אג"ח תאגידים	סקטור ציבורי	בנקים	ריבוניות
AAA עד AA-	20%	20%	20%	0%
A+ עד A-	50%	50%	50%	20%
BBB+ עד BBB-	100%	100%	100%	50%
BB+ עד BB-	100%	100%	100%	100%
B+ עד B-	150%	100%	100%	100%
CCC+ או נמוך יותר	150%	150%	150%	150%

כאשר לא קיים דירוג לצד נגדי, מחושב משקל הסיכון לפי הגדרת ברירת המחדל שבהוראות בנק ישראל. משקל הסיכון לחובות של בנקים ישראלים שמועד פירעונם המקורי הוא עד שלושה חודשים או פחות, והנקובים וממומנים בשקלים חדשים הוא – 20%.

משקל הסיכון של בנקים נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הוא מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

הטבלאות שלהן מציגות את פירוט חשיפת האשראי ברוטו על-פי משקולות הסיכון תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי (סגמנטים) לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי ראה הערות 1,2 גילוי על פי דברך 3

סך הכל	250% ⁵	150% ⁴	100%	75%	50%	35%	20%	2% ³	0%	במיליוני ש"ח
ליום 30 בספטמבר 2017										
12,997	-	-	-	-	-	-	858	-	12,139	ריבוניות
665	-	-	-	-	665	-	-	-	-	ישויות סקטור ציבורי
909	-	-	-	-	362	-	547	-	-	תאגידים בנקאיים
15,811	-	47	15,211	-	-	-	24	529	-	תאגידים
6,514	-	3	6,511	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
5,771	-	21	15	5,735	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,307	-	4	5	1,298	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
8,922	-	68	78	1,679	1,638	5,459	-	-	-	משכנתאות לדיר
1,223	251	59	645	-	-	-	-	-	268	נכסים אחרים
54,119	251	202	22,465	8,712	2,665	5,459	1,429	529	12,407	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי
(2,185)	-	(1)	(1,970)	(245)	6	-	25	-	-	הפחתת סיכון אשראי ⁶
51,934	251	201	20,495	8,467	2,671	5,459	1,454	529	12,407	סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי (ביטחונות מוכרים וערבויות)

טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי

ראה הערות 1,2
גילוי על פי נדבך 3

סך הכל	250% ⁵	150% ⁴	100%	75%	50%	35%	20%	2% ³	0%	במיליוני ש"ח
ליום 30 בספטמבר 2016										
10,515	-	-	-	-	-	-	974	-	9,541	ריבוניות
771	-	-	-	-	771	-	-	-	-	ישויות סקטור ציבורי
1,081	-	-	3	-	632	-	446	-	-	תאגידים בנקאיים
16,398	-	35	16,363	-	-	-	-	-	-	תאגידים
7,016	-	-	7,016	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
4,849	-	13	344	4,492	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,051	-	5	6	1,040	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
8,535	-	70	25	1,759	1,230	5,451	-	-	-	משכנתאות לדירור
1,149	226	38	615	-	-	-	-	-	270	נכסים אחרים
51,365	226	161	24,372	7,291	2,633	5,451	1,420	-	9,811	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי
(2,551)	-	(1)	(2,351)	(213)	6	-	6	-	2	הפחתת סיכון אשראי ⁶
48,814	226	160	22,021	7,078	2,639	5,451	1,426	-	9,813	סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי (ביטחונות מוכרים וערבויות)
ליום 31 בדצמבר 2016										
11,517	-	-	-	-	-	-	901	-	10,616	ריבוניות
692	-	-	-	-	692	-	-	-	-	ישויות סקטור ציבורי
990	-	-	4	-	589	-	397	-	-	תאגידים בנקאיים
15,558	-	47	15,511	-	-	-	-	-	-	תאגידים
6,570	-	1	6,569	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
4,967	-	13	423	4,531	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,195	-	5	4	1,186	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
8,434	-	72	40	1,418	1,317	5,587	-	-	-	משכנתאות לדירור
1,265	260	36	671	-	-	-	-	-	298	נכסים אחרים
51,188	260	174	23,222	7,135	2,598	5,587	1,298	-	10,914	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי
(2,418)	-	-	(2,217)	(232)	-	-	21	-	10	הפחתת סיכון אשראי ⁶
48,770	260	174	21,005	6,903	2,598	5,587	1,319	-	10,924	סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי (ביטחונות מוכרים וערבויות)

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.
2. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית. לפני הכפלה במקדמי המרה לאשראי של חשיפות חוץ מאזניות.
3. חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים.
4. לרבות הלוואות בפיגור של למעלה מ-90 יום או חובות פגומים שאינם צוברים ריבית או השקעות בקרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות (ראה גם תת פרק "מניות בתיק הבנקאי" בהמשך פרק זה).
5. יתרת מיסים נדחים שאינה עולה על שיעור של 10% מהון עצמי רובד 1.
6. מפחיתי סיכון אשראי מסוג ביטחונות וערבויות, ראה גם בטבלה 20. סכומים חיוביים נובעים מסכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.

הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

גילוי על פי נדבך 3

כחלק מניהול סיכון האשראי מקבל הבנק מלקוחותיו בטוחות לצורך הבטחת האשראי. במסגרת באזל 3, בנדבך הראשון, הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

לפירוט סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון, ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

טבלה 20: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי גזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי
גילוי על פי נדבך 3

חשיפת אשראי ברוטו	סך החשיפה על ידי ערבויות שנגרעו ²	סך הכל סכומים שנוספו ²	סך החשיפה על המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ³	חשיפת אשראי נטו	
במיליוני ש"ח					
ליום 30 בספטמבר 2017					
12,997	-	-	-	12,997	חובות של ריבוניות
668	-	3	-	665	חובות של ישויות סקטור ציבורי
937	-	28	-	909	חובות של תאגידים בנקאיים
13,882	(1,899)	-	(30)	15,811	חובות של תאגידים
6,481	(32)	-	(1)	6,514	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
5,683	(88)	-	-	5,771	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,141	(166)	-	-	1,307	עסקים קטנים ⁴
8,922	-	-	-	8,922	משכנתאות לדירור
1,223	-	-	-	1,223	נכסים אחרים
51,934	(2,185)	31	(31)	54,119	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2016					
10,517	-	2	-	10,515	חובות של ריבוניות
772	-	3	(2)	771	חובות של ישויות סקטור ציבורי
1,092	-	11	-	1,081	חובות של תאגידים בנקאיים
14,161	(2,225)	-	(12)	16,398	חובות של תאגידים
6,914	(101)	-	(1)	7,016	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
4,764	(85)	-	-	4,849	חשיפות קמעונאיות ליחידים
910	(140)	-	(1)	1,051	עסקים קטנים ⁴
8,535	-	-	-	8,535	משכנתאות לדירור
1,149	-	-	-	1,149	נכסים אחרים
48,814	(2,551)	16	(16)	51,365	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2016					
11,527	-	10	-	11,517	חובות של ריבוניות
686	-	4	(10)	692	חובות של ישויות סקטור ציבורי
1,017	-	27	-	990	חובות של תאגידים בנקאיים
13,452	(2,077)	-	(29)	15,558	חובות של תאגידים
6,468	(101)	-	(1)	6,570	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
4,883	(84)	-	-	4,967	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,038	(156)	-	(1)	1,195	עסקים קטנים ⁴
8,434	-	-	-	8,434	משכנתאות לדירור
1,265	-	-	-	1,265	נכסים אחרים
48,770	(2,418)	41	(41)	51,188	סך הכל

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ולפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים.
2. סכום החשיפה המכוסה על ידי ערביות המועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.
3. לאחר הכפלה במקדמי ביטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
4. עסקים קטנים המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות.

סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

גילוי על פי נדבך 3

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

לעניין אופן אמידת הסיכון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

טבלה 21: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016	
במיליוני ש"ח			
809	202	247	שווי הוגן ברוטו חיובי
393	278	284	ערכי Add On
366	306	293	בניכוי הטבות קיזוז
836	174	238	סך חשיפות האשראי לאחר קיזוז בניכוי ביטחונות
27	21	15	מזומנים ופיקדונות
1	-	-	אגרות חוב ממשלתיות
10	3	3	מניות (לרבות אג"ח להמרה)
798	150	220	סך חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים

טבלה 22: פירוט הערך הנקוב של תיק נגזרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכוני תיק האשראי של הבנק

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2016	
סך הערך הנקוב	בתיק הבנקאי	סך הערך הנקוב של נגזרי האשראי	בתיק הבנקאי	סך הערך הנקוב	בתיק הבנקאי
ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה	ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה	ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה
ערך נקוב במיליוני ש"ח					
-	-	-	75 ¹	-	-
נגזרי אשראי					

1. נובע מ-CLN (Credit Linked Note) בלבד - בהם נמכרה הגנה כנגד סיכון מדינת ישראל.

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשוויים של המכשירים הפיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

ניהול סיכון השוק

הדירקטוריון מתווה מסגרת לניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך המדיניות של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות ניהול סיכונים השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכונים השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, כמו גם התאמת פרופיל סיכונים השוק של הבנק לתיאבון הסיכון שנקבע, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים).

לעניין אופן ניהול סיכון השוק בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016, פרט לעדכון המתודולוגיה לקביעת תרחישי קיצון לסיכונים שוק והרחבת מגוון התרחישים המופעלים למדידת הסיכון במצב קיצון, לרבות הפעלת שיטת STRESSED VAR. בהתאם, חל עדכון במערך המגבלות לניטור הסיכון בקיצון.

טבלה 23: דרישות הון בגין סיכונים שוק

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2017			ליום 30 בספטמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2016		
דרישת הון (12.84%)			דרישת הון (12.74%)			דרישת הון (12.79%)		
סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל	סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל	סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל
20	25	45	11	19	30	13	18	31
3	2	5	3	3	6	2	3	5
-	14	14	-	8	8	-	7	7
-	4	4	-	2	2	-	5	5
23	45	68	14	32	46	15	33	48

אמידת סיכונים השוק ובקרתם

אחר

סיכונים השוק המרכזיים אליהם חשוף הבנק, מפורטים להלן:

סיכון ריבית - החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת תזוזות בשיעורי הריבית על רווחי התאגיד או הונו. לסיכון הריבית קיימים חמישה גורמי סיכון: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס ריבית, סיכון מרווח וסיכון אופציות. הבנק קבע מדידות ומגבלות לכל אחד מגורמי הסיכון. לפירוט נוסף ראה הגדרות בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

סיכון בסיס - חשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים בבסיסי המחירים על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים. סיכונים בסיסי המחירים כוללים מגוון סוגי סיכון: שער חליפין, אינפלציה ומניות. לפירוט נוסף ראה הגדרות בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

לפירוט נוסף ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

אחר

התיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר בטווח קצר או למטרת גידור רכיבים אחרים של התיק למסחר. תיק זה כולל נכסים הניתנים לשיערוך יומי למחירי שוק (MTM), על ידי התייחסות לשוק פעיל או מצוטט, נזיל ודו-כיווני, ללא מגבלות ידועות העשויות להכשיל את יכולתו של הבנק להנזיל מידית את החשיפה. הבנק מנהל סיכון שוק בתיק למסחר. חשיפה בתיק זה אינה מהותית למול התיק הכולל ולמול המגבלות שנקבעו עבור התיק. מעקב אחר החשיפות בתיק למסחר למול המגבלות מבוצע בתדירות יומית.

התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן

אחר

ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים", בהמשך, בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה.

בנוסף, במהלך הרבעון הרביעי הסתיים בהצלחה פרוייקט הגירת המחשב הראשי, כאמור בפרק הסיכון התפעולי.

מודלים לניהול סיכוני שוק

גילוי על פי EDTF / אחר

מדידת סיכוני השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכוני השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק.

המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכוני השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע יומית בשיטה הפרמטרית ובשיטה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99%. בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress), ביחס לכלל גורמי סיכון השוק, ובהפרדה לתיק בנקאי ותיק למסחר.

כהשלמה לבדיקות ה-VAR וכחלק מתיקוף למודל זה, מבצע הבנק בדיקות Back Test לכל גורם סיכון בנפרד. בחינת איכות המודל מבוצעת על פי תוצאות הבחינה בדיעבד ובהתאם לשיטת הרמזור. לפי שיטה זו, תוצאות הבחינה בדיעבד מסווגות לשלושה איזורים – אדום, צהוב, ירוק – על פי מספר החריגות. לקביעת האזור ברמזור נדרש מינימום של 250 תצפיות.

במהלך הרבעון השלישי 2017 לא נצפו חריגות מתוצאות ה-VAR הפרמטרי המדווחות לסיכונים השונים למעט מספר בודד של חריגות בסיכון ריבית ובסיכון בסיס מדד. כמות החריגות ב-250 התצפיות האחרונות נמוכה ומעידה על הימצאות המודלים הנמדדים על פי VAR פרמטרי ב"איזור הירוק", למעט בסיס מדד בו נצפו חריגות בודדות ביום פרסום המדד, הנמצא ב"איזור הצהוב".

עבור מדידה של VAR בסיס מט"ח ומדד פרמטרי והיסטורי בחלוקה לתיק בנקאי ותיק למסחר שהחלה בספטמבר 2017 וכן עבור מדידת VAR היסטורי לסיכון ריבית ובסיס מדד, טרם נצברה כמות תצפיות מספקת ע"מ להעריך את נאותות המודל. תהליכי Back Test בסיכון אופציות מבוצעים שבועית, ולא העלו חריגות. לאור היקף הפעילות הקיים, מיעוט התצפיות בשלב זה אינו מהותי.

טבלה 24: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR

בפועל			מגבלה				
31.12.2016	30.09.2016	30.09.2017	31.12.2016	30.09.2016	30.09.2017		
77.8	90.3	117.7	190	190	160	חשיפת שוק כוללת ²	סה"כ
5.3	6.9	8.2	60	60	50	חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ²	סה"כ
46.7	57.5	69.3	170	170	150	חשיפת ריבית כוללת ²	ריבית ¹
111.8	170.5	4.2%	210	210	7.5%	DV כולל (כשיעור מההון העצמי) ³	ריבית ¹
9.2	12.7	24.7	60	60	60	VAR ²	בסיס
18.0	17.6	18.7	30	30	30	VAR ²	מניות
3.9	2.5	3.0	28	28	28	תרשימים VOL/SPOT	אופציות

1. בחישוב הסה"כ מובאות בחשבון הקטנות סיכויי הריבית בגין מיתאמים (קורולציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים ועל פני התקופות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר בנפרד.
2. מדידת VAR בתיק הבנקאי לחודש קלנדר, ובתיק למסחר ל-10 ימים.
3. חשיפת הריבית במונחי DV כולל עודכנה מהצגת הנתון במיליון ש"ח למונחי אחוזים מההון העצמי.

סיכון ריבית

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל ובהפרדה בין התיק הבנקאי והתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות וכתוצאה מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי, במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

לעניין אופן מדידת סיכון הריבית בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016. במסגרת הבחינה השנתית של הנחות העבודה, עודכנו ההנחות לשיעורי פירעון מוקדמים במשכנתאות והנחות לעניין יתרות עו"ש יציבות, המוכרות כמימון ארוך. בהתחשב בהנחות הריבית, מח"מ ההתחייבויות מאזניות בשקלים ובמט"ח גבוה יותר מאשר המח"מ עליו מבוססת טבלה 26 (מחושב בהתאם להנחיה רגולטורית בנושא, כאשר יתרות עו"ש בזכות נלקחות ליום אחד) ומגיע לכ-0.7 שנים במגזר הלא צמוד ולכ-0.6 שנים במגזר המט"ח.

טבלה 25: השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

(לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית)

סך הכל	מטבע חוץ ²		מטבע ישראלי			
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני שקלים						
ליום 30 בספטמבר 2017						
41,752	91	476	3,391	5,981	31,813	נכסים פיננסיים ¹
35,916	621	3,569	15,233	1,199	15,294	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
39,500	458	1,133	5,533	3,806	28,570	התחייבויות פיננסיות ¹
36,046	253	2,986	12,794	1,075	18,938	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
2,122	1	(74)	297	2,299	(401)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
ליום 30 בספטמבר 2016						
39,287	95	299	3,781	5,981	29,131	נכסים פיננסיים ¹
40,896	1,246	4,973	21,585	454	12,638	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
37,079	452	1,327	5,799	3,799	25,702	התחייבויות פיננסיות ¹
41,062	895	4,042	19,450	949	15,726	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
2,042	(6)	(97)	117	1,687	341	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

טבלה 25: השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים
(לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית)

סך הכל	מטבע חוץ ²		דולר	מטבע ישראלי		במיליוני שקלים
	אחר	אירו		לא צמוד	צמוד מדד	
ליום 31 בדצמבר 2016						
39,740	85	302	3,620	5,752	29,981	נכסים פיננסיים ¹
39,715	1,653	3,123	20,302	402	14,235	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³
37,777	447	1,241	5,560	3,970	26,559	התחייבויות פיננסיות ¹
39,766	1,293	2,222	18,256	697	17,298	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³
1,912	(2)	(38)	106	1,487	359	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

טבלה 26: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית⁴ על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

מינימום מתחילת שנת 2017 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2017 ⁵		30 בספטמבר 2017		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני שקלים						
1,320	1,146	2,406	2,203	2,288	2,406	2,203
1,188	1,031	1,700	1,872	1,617	1,700	1,872
132	115	706	331	671	706	331
(278)	(506)	566	473	(412)	(278)	(506)
(246)	(447)	413	341	(364)	(246)	(447)
(32)	(59)	153	132	(48)	(32)	(59)
204	144	336	280	220	284	169
204	144	336	280	220	284	169
-	-	-	-	-	-	-
מינימום מתחילת שנת 2016 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2016 ⁵		30 בספטמבר 2016*		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני שקלים						
1,318	1,176	1,773	1,612	1,679	1,773	1,612
1,181	1,055	1,589	1,446	1,505	1,589	1,446
137	121	184	166	174	184	166
470	221	1,039	944	326	470	221
246	47	451	384	132	246	47
224	174	588	560	194	224	174
(153)	(259)	113	33	(11)	103	(95)
(153)	(259)	113	33	(11)	103	(95)
-	-	-	-	-	-	-

תרחיש
תזוזה בריבית צמודה למדד:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר
תזוזה בריבית לא-צמודה:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר

תרחיש
תזוזה בריבית צמודה למדד:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר
תזוזה בריבית לא-צמודה:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:
בבנק
מזה: בתיק הבנקאי
בתיק למסחר

מינימום מתחילת שנת 2016 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2016 ⁵		31 בדצמבר 2016 *		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%

במיליוני שקלים

תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
1,318	1,176	1,773	1,612	1,477	1,581	1,402
בבנק						
1,181	1,055	1,589	1,446	1,324	1,417	1,258
מזה: בתיק הבנקאי						
137	121	184	166	153	164	144
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
470	221	1,039	944	350	471	265
בבנק						
246	47	422	384	143	226	77
מזה: בתיק הבנקאי						
224	174	617	560	207	245	188
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
(153)	(259)	113	33	56	106	5-
בבנק						
(153)	(259)	113	33	56	106	5-
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	-	-	-	-	-
בתיק למסחר						

* סיווג מחדש.

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 15 א לדוח כספי ל-30 בספטמבר 2017.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
5. נתוני המינימום והמקסימום הינם לפי מדידות רבעוניות.

הערה: לא אירע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון בסיס

מדיניות ניהול חשיפת הבסיס מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

חשיפת הבסיס נמדדת בתדירות יומית.

מדידת חשיפת הבסיס בבנק מביאה בחשבון, בין היתר, הנחות עבודה לשיעורי פירעונות מוקדמים במשכנתאות, שיעורי המשכיות בנקודות היציאה בתכניות חסכון, יתרות ע"ש יציבות ועוד, כפי שמבוצע עבור סיכון הריבית.

במהלך הרבעון השלישי בוצע עדכון למדידה תוך הפרדה בין תיק בנקאי ותיק למסחר, על בסיס החלוקה בין התיקים כפי שמבוצע בניהול סיכון הריבית (עד לאותו מועד בחלוקה למגזר מדד ומט"ח). תיאבון וסיבולת הסיכון לסך חשיפות הבסיס הינם במונחי VAR (Value at Risk) ובמונחי היקף חשיפה כולל. מודל ה-VAR מודד את הסיכון הפוטנציאלי בשיטה פרמטרית והיסטורית בפוזיציה מטבעית בבנק ברמת ביטחון של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימי עסקים בתיק למסחר וחודש קלנדר בתיק הבנקאי.

הבנק קבע מגבלות חדשות לכל אחד מהתיקים.

מעבר לכך לא חל שינוי.

טבלה 27: רגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד
(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	אירו	דולר	מדד	
							במיליוני ש"ח
ליום 30 בספטמבר 2017							
(0.1)	0.1	(0.1)	*	3.4	0.4	98.0	עליה של 5%
(0.2)	0.2	(0.1)	*	8.2	11.4	196.0	עליה של 10%
0.1	(0.1)	0.1	(*)	(1.8)	4.6	(98.0)	ירידה של 5%
0.2	(0.2)	0.1	(*)	(4.5)	15.4	(196.0)	ירידה של 10%
ליום 30 בספטמבר 2016							
(*)	0.1	(0.3)	-	7.4	2.2	83.4	עליה של 5%
(*)	0.1	(0.6)	0.1	15.3	6.0	166.7	עליה של 10%
(*)	(0.1)	0.3	-	(12.4)	(4.9)	(83.4)	ירידה של 5%
(*)	(0.1)	0.6	(0.1)	(21.1)	(5.7)	(166.7)	ירידה של 10%
ליום 31 בדצמבר 2016							
(0.2)	(*)	(0.1)	(*)	(3.1)	(1.5)	70.2	עליה של 5%
(0.3)	0.2	(0.2)	0.1	(7.5)	(2.0)	140.4	עליה של 10%
0.2	(*)	0.1	(*)	1.9	(0.6)	(70.2)	ירידה של 5%
0.3	(0.2)	0.2	(0.1)	6.4	(6.6)	(140.4)	ירידה של 10%

* נמוך מ-0.1.

טבלה 28: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
להלן תמצית מאזני ההצמדה

סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד מיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2017					
42,882	718	4,055	6,098	32,011	נכסים
40,374	207	7,282	4,008	28,877	התחייבויות
2,508	511	(3,227)	2,090	3,134	הפרש
		2,884	122	(3,006)	עסקות עתידיות, נטו
		428	-	(428)	אופציות (שווי דלתא)
		*85	2,212	(300)	
* מזה: דולר - 103 מיליון ש"ח, אירו (16) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (2) מיליון ש"ח.					
ליום 30 בספטמבר 2016					
40,403	887	4,270	6,085	29,161	נכסים
37,914	396	7,788	3,935	25,795	התחייבויות
2,489	491	(3,518)	2,150	3,366	הפרש
		3,567	(496)	(3,071)	עסקות עתידיות, נטו
		(26)	-	26	אופציות (שווי דלתא)
		*23	1,654	321	
* מזה: דולר - 53 מיליון ש"ח, אירו (26) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (4) מיליון ש"ח.					
ליום 31 בדצמבר 2016					
40,988	904	4,160	5,865	30,059	נכסים
38,646	399	7,493	4,171	26,583	התחייבויות
2,342	505	(3,333)	1,694	3,476	הפרש
		3,164	(295)	(2,869)	עסקות עתידיות, נטו
		(125)	-	(125)	אופציות (שווי דלתא)
		*(44)	1,399	482	
* מזה: דולר - (15) מיליון ש"ח, אירו - (26) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (3) מיליון ש"ח.					

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה ביאור 14 לדוח כספי ל-30 בספטמבר 2017.

סיכון מניות

הבנק חשוף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות בגין אחזקות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR הן עבור מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות, והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל, מניות בחו"ל או ETF.

הסיכון נובע מהשקעה במגוון מניות, ברובן סחירות, בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק למסחר והתיק הזמין למכירה, השקעות חברת הבת - אגוד השקעות וייזום (אש"י), אשר משקיעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. פעילויות אלה מבוצעות תחת מגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן שיפור בתשואת הבנק.

טבלה 29: היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו

גילוי על פי נדבך 3

הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח				
ליום 30 בספטמבר 2017				
183	170	18	(5)	183
ליום 30 בספטמבר 2016				
135	128	12	(5)	135
ליום 31 בדצמבר 2016				
157	146	16	(5)	157

טבלה 30: דרישות הון בגין קבוצות של מניות

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2016					
דרישות ההון ¹ (12.84%)	יתרה מאזנית	דרישות ההון ¹ (12.74%)	יתרה מאזנית	דרישות ההון ¹ (12.79%)	יתרה מאזנית	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח									
12	91	8	66	10	77	77	77	77	77
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	91	8	66	10	77	77	77	77	77
3	21	2	16	3	21	21	21	21	21
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	71	7	53	9	59	59	59	59	59
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	92	9	69	12	80	80	80	80	80

1. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% יחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים עד ליום 1 בינואר 2017.
2. דרישת ההון בגין קרנות הון סיכון והון פרטיות מחושבת בהתאם לנכסי סיכון בהיקף של 150% מהשווי ההוגן של האחזקה.
3. לא סחירים.

סיכון אופציות

הבנק פועל בתחום אופציות סחירות ואופציות OTC, כאשר עיקר הפעילות מבוצעת באופציות על המטבע. הבנק מנהל פוזיציות בתחום בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון.

עיקר פעילות הבנק באופציות מבוצעת במסגרת פעילות מנוהלת ופעילות Back To Back באופציות על מטבעות. החשיפה המנוהלת אינה בהיקף מהותי.

מדידת סיכויי השוק הגלומים בתיק האופציות מבוצעת באמצעות מודל תרחישים המבוסס על שיעור שינוי בשערי המטבעות ובתנודתיות. תרחישים אלו מבוססים על שינויים היסטוריים בתנודתיות ובשערי החליפין, בהתאם להגדרת באזל. התרחיש נקבע כהפסד המרבי במטריצה.

להלן טבלה המציגה קשר בין סעיפים נפרדים במאזן ובדוח רווח והפסד לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון שוק בתיק הסחיר תוך שימוש במדדים העיקריים של הבנק לניהול סיכונים כמו ערך נתון בסיכון (VAR) וגילוי על סיכון שוק בתיק הלא סחיר כמו רגישויות לגורם סיכון, ערכים כלכליים ותרחישי רווחיות ו/או רגישויות.

טבלה 31: קשר בין סעיפי המאזן לפוזיציות שנכללו במדידת סיכון השוק
גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 30 בספטמבר 2016			ליום 30 בספטמבר 2017			
נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
נכסים									
2,175	1,726	3,901	1,741	1,906	3,647	7,130	1,362	8,492	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,962	10,158	12,120	2,087	9,396	11,483	1,963	5,961	7,924	נכסים פיננסיים בשווי הוגן
22,481	935	23,684	22,629	1,237	24,116	24,284	934	25,424	אשראי לציבור
1	-	1	-	-	-	-	-	-	אשראי לממשלה
258	84	342	209	54	263	265	44	309	נגזרים
129	173	302	115	176	291	116	2	118	נכסים פיננסיים אחרים
27,006	13,076	40,350	26,781	12,769	39,800	33,758	8,303	42,267	סה"כ
התחייבויות									
32,014	800	32,756	31,364	1,071	32,446	33,180	738	33,870	פיקדונות הציבור
145	29	174	109	27	136	200	-	200	פיקדונות מבנקים וממשלות
51	3,463	3,395	56	3,026	2,964	49	3,628	3,550	כתבי התחייבויות ואג"ח
309	84	393	375	54	429	395	44	439	נגזרים
474	-	474	357	-	357	442	-	442	התחייבויות בשל הטבות פרישה
572	703	1,275	591	835	1,426	601	1,104	1,705	התחייבויות פיננסיות אחרות
33,565	5,079	38,467	32,852	5,013	37,758	34,867	5,514	40,206	סה"כ

* ראה גם ביאור 15 לדוח כספי ליום ה-30 בספטמבר 2017.

ניהול הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 350 וכן עפ"י הוראות רלוונטיות בנושאים של סיכון משפטי, סיכונים ציוד, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, בנקאות בתקשורת ואבטחת מידע, הגנת הסייבר והמשכיות עסקית. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודים ופרטניים. הנהלות היחידות העסקיות הן אלו הנושאות באחריות לזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקרות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון התפעולי. ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת אחזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה.

מערכות המידע והמחשוב של הבנק

הפעילות בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. פעילות טכנולוגית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, תוך השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ושימוש לקוחותיו, גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול עיקריים מבנק לאומי לישראל בע"מ החושפת את הבנק לסיכונים בתחום מיקור חוץ. הסכם המחשוב והתפעול הנוכחי נחתם לתקופה של 10 שנים אשר הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים בה יתנהל פרויקט סיום ההתקשרות. ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים.

ועדת מחשוב ייעודית של הדיריקטוריון מפקחת אחר תהליך בחינת האלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד, תוך פיקוח וליווי שוטפים של התהליך. הבנק נעזר בשירותי ייעוץ חיצוניים בנושא. לפירוט נוסף, בדבר תהליך בחינת חלופות לקבלת שירותי מחשוב וסיכונים רלוונטיים לנושא, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים".

בנוסף לשירותי מחשוב בנק לאומי הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו/או באמצעות בתי תוכנה.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע

הוראת בנק ישראל מספר 361, בנושא "הגנת הסייבר" 2015 נכנסה לתוקף בחודש ספטמבר 2015. יחידת הסייבר, בסיוע חברות ייעוץ, פועלת לתכנון ומימוש העקרונות שאושרו במסמכי האסטרטגיה ומדיניות ניהול סיכון הסייבר, ובהתאמה נבנתה תכנית עבודה תלת שנתית להגנת הסייבר לשנים 2016-2018, והוגדרו נהלי עבודה. הפעילות במהלך שנת 2017 מתמקדת בעיקרה בביצוע סקרי סייבר, תכנון ומימוש בקרות בהתאם לתוצרי הסקרים, הטמעת תכנית מודעות והדרכה, פעילות צוות עבודה משולב חוצה ארגון תרגול סייבר ובקרת ספקים בהתאם למתודולוגיה עדכנית. סיכונים סייבר מטופלים במסגרת פוליסות הביטוח השונות בהן התקשר הבנק.

הבנק מיישם **מדיניות אבטחת מידע** ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. מדיניות אבטחת המידע מותאמת לתקן אבטחת מידע ISO 27001 2013 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק.

מכלול פעילות אבטחת המידע בא לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום

אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרור לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

לבנק תכניות המשכיות עסקית בחירום, המפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים כאשר האסון מתרחש, על-מנת לחזור ביעילות ובלוחות זמנים קצרים לשגרת עבודה רגילה, וכן ניהול תקין של נכסי טכנולוגית המידע, אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק.

במהלך הרבעון הרביעי הסתיים בהצלחה פרויקט הגירת המחשב הראשי למערכות המנוהלות על ידי הבנק, לאירוח בחברה חיצונית במתקן העומד בסטנדרטים גבוהים. עד סוף שנת 2018 מתוכננת השלמות נדרשות.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכון הפעולי בבנק ובכלל זה מערכת המידע והמחשוב של הבנק, הגנת סייבר ואבטחת מידע, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

סיכונים מובילים ומתפתחים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה כאמור בסיכונים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכוני ציוד), וכן סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים. בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים בבנק מבוצע כאמור מעקב הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק, כמפורט במסמך זה.

בנוסף הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם:

ביום 30 ביולי 2017 התקבל בבנק מכתב מבעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 30 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078216), המובא על דרך הפניה.

בהמשך למכתב זה, התקבלה בבנק ביום 27 בנובמבר 2017 הודעה מטעם המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי במסגרתו התחייבו להיענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי, כמפורט בהמשך.

בד בבד עם הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כמפורט לעיל, נמסר לבנק ביום 27 בנובמבר 2017 מכתב לבנק מזרחי בחתימת שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן "קבוצת אליהו"), לפיו בין היתר, התחייבה קבוצת אליהו כי אם וככל שבתוך שבעה (7) חודשים מיום 27 בנובמבר 2017 (או מועד מאוחר יותר כפי שיוסכם בין הצדדים להסכם המכר) תפורסם לבעלי המניות של הבנק הצעת הרכש ו/או ככל שלאחר חלוף התקופה האמורה יפורסם מפרט חדש ו/או מתוקן להצעת הרכש, אזי במקרה כזה קבוצת אליהו מורה בזאת לנאמנים המחזיקים במניות קבוצת אליהו בבנק ("מניות קבוצת אליהו בבנק אגוד"), ה"ה בעז אוקון, שופט (בדימוס), ופרופסור אמיר ברנע (יחדיו: "הנאמנים"), להיענות בחיוב להצעת הרכש.

ככל שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, העסקה תתבצע על דרך של מיזוג סטטוטורי (להלן "העסקה החלופית"), כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי. ככל שהעסקה החלופית תהא טעונה אישור באסיפה הכללית של הבנק, מתחייבת קבוצת אליהו לתמוך ולהפעיל את כח ההצבעה שלה באסיפה הכללית של הבנק לתמיכה בעסקת המיזוג כאמור, והיא מורה בזאת כך לנאמנים, ככל שנדרש, למעט ככל שהצבעתה כאמור אסורה מכח הוראה של רשות רגולטורית (כאשר הובהר, שכיום קבוצת אליהו אינה רשאית להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק או לעשות שימוש כלשהו בזכויות ההצבעה או בזכויות אחרות המוקנות מכח החזקותיה).

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2017 (אסמכתא: 2017-01-110619), המובא על דרך הפניה.

על רקע הודעות בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה, ונוכח חוסר הודאות בה פועל הבנק בעקבות כך, פוחתת רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עולה הסיכון האסטרטגי. כמו כן עולה רמת סיכון המוניטין עקב החשיפה התקשורתית.

מצב זה של אי ודאות פוגע ביכולתו של הבנק לגייס ולשמר עובדים, משליך על יחסי העבודה בבנק ועלול להביא להחרפה של הצעדים הארגוניים הננקטים על ידי העובדים.

התמשכות של תקופת אי הודאות עלולה לגרום לעלייה נוספת ברמת הסיכון בתחומים המתוארים לעיל כמו גם לפגיעה ביכולת לעמוד בלו"ז המתוכנן שנקבע לפרוייקט הסבת מערכות המחשב ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, לעלייה בסיכון התפעולי והיא משליכה על התכנון לטווח ארוך.

הבנק החל ביישום תהליכים לצמצום הסיכונים במידת האפשר, והנהלת הבנק והדירקטוריון (לרבות באמצעות הועדה הדירקטוריונית היעודית שהוקמה למעקב אחר השלכות המצב בו נמצא הבנק) מקיימים מעקב ופיקוח הדוקים על יישומם. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח הודעת בעלי השליטה על ההתקשרות עם בנק מזרחי ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת הצעת רכש מלאה של מניות הבנק.

לעניין הארכת התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בבנק שניתנה לה"ה שלמה וחייה אליהו בהתאם להודעת בא כוחם לבנק מיום 3 באוקטובר 2017, ראה על דרך ההפניה בפרק ה"רקע" בדוח השנתי על הסיכונים לשנת 2016 וכן דיווח מיידי של הבנק מיום 3 באוקטובר 2017 (אסמכתא 2017-01-087793).

- ביום ה-3 באוגוסט 2017 מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבנק הודעה על הכרזת סכסוך העבודה ביחס לסקטור הפקידים בבנק וביחס לסקטור המנהלים ומורשי החתימה בבנק והודעה על הכרזת שביתה בהתאם לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957. עילות הסכסוך בהתאם להודעת ההסתדרות הינן הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר את זכויות העובדים ועקב השינוי הארגוני הצפוי בבנק, דרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק לרבות תנאי וסדרי העסקתם, שכרם, ביטחונם התעסוקתי ותגמולם לאור השלכות המהלך הצפוי, והתנהגות בחוסר תום לב ביחסי עבודה. בהמשך להודעה זו, מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה ביום 12 בנובמבר, 2017 הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ושביתה בחברת אגוד מערכות בע"מ. עילות הסכסוך כוללות בין היתר, הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר ויבטיח את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי ודרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק (לפרטים נוספים ראה דוח מיידי של הבנק מיום 2017-01-098509 המובא על דרך ההפניה).

ביום 30 באוקטובר 2017 הודיעו ועדי העובדים בבנק (ועד הפקידים וועד מורשי החתימה והמנהלים בבנק) וועד אגוד מערכות בע"מ על השבתת הבנק ביום 31 באוקטובר 2017, וזאת כחלק מהחלטה על החרפת מאבק העובדים במטרה למנוע מיזוג של הבנק. כן נוקטים העובדים צעדים נקודתיים, העלולים לחשוף את הבנק לעיצומים כספיים וכן עלולים להחרף לכדי שביתה נוספת. בעקבות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 בעניין ההתקשרות עם בנק מזרחי כמפורט לעיל השביתו ועדי העובדים בבנק וועד אגוד מערכות את הבנק החל ביום 28 בנובמבר 2017.

- מערכות המידע מהוות עמוד שדרה של הבנקים לפעילות שוטפת תקינה, לדיווח כספי ורגולטורי ולניהול הסיכונים. לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. על פי ההסכם, נכנסו הצדדים לתקופת מעבר העשויה להימשך עד שלוש שנים בה מתנהל פרוייקט סיום ההתקשרות שביניהם.

ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

כיום לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות הנוכחית עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו להמשך. הבנק נמצא בעיצומו של תהליך בחינת ספקים חלופיים, בשיתוף צוותי מומחים מקצועיים ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול. בשלב זה התקבלו בבנק הצעות ראשוניות מספקים והבנק נמצא בשלב הבהרות מול ספקים ביחס להצעות לצורך טיובן והשלמתן במטרה לאפשר לבנק להשוות ביניהן ולהעריך את אומדן עלויות פרוייקט הסבת המחשוב.

הבנק בוחן את סיכויי ההתנתקות מלאומי, את ההתקשרות עם ספק חדש ואת האלטרנטיבות העומדות בפניו. קיים סיכון שורשי גבוה בפרוייקטי החלפת מערכות ליבה באופן כללי. סיכון פרוייקט זה מתגבר באופן טבעי, הן לאור מועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מבנק לאומי, הן לאור הסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרוייקט ההסבה בלוחות הזמנים שתוכננו. התמשכותו של מצב אי הודאות עלולה לעכב את המשך התקדמות הפרוייקט וכתוצאה מכך לאי עמידה בלו"ז המתוכנן, ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, דבר שעלול לגרום לגידול בעלויות.

- איומי הסייבר אליהם חשופים מוסדות פיננסיים בעולם ובישראל מתגברים באופן תמידי. זהו הסיכון הלא פיננסי המהותי ביותר אליו חשופים הבנקים. תקיפת הסייבר על מערכות IT ואתרי הבנק, עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות, לגרום עיכוב במתן שירות, לגרום לגניבת נתוני הלקוחות, כמו גם לפגיעה אפשרית בהם ופגיעה במוניטין הבנק ולייצר חשיפות משפטיות. איומי הסייבר מתאפיינים, בין היתר, בהתפתחות שוטפת, בתחכום ובמורכבות של ההתקפות על מערכות מחשוב, בהעצמת הנזק הפוטנציאלי, ובנוסף לכל אלה קיים קושי בזיהוי התקפות אלו ובזיהוי הגורמים המבצעים תקיפות אלו.

במהלך מרס 2015, פרסם בנק ישראל הוראות ניהול בנקאי תקין אשר עוסקות בנושא ניהול הגנת סייבר בתאגיד בנקאי ומגדיר את הדיווחים הנדרשים בגין סיכון זה. במסגרת הוראה זו, מתווה בנק ישראל קווים מנחים המשמשים כעקרונות יסוד בגיבוש מערך הגנת סייבר הוליסטי ופראקטיבי. במסגרת זו, הבנק גיבש אסטרטגיית הגנת סייבר המגדירה את הכיוונים האסטרטגיים הדרושים לשמירה על מערך ההגנה של הבנק, וכן גיבש מדיניות בהתאם. תפיסת הגנת סייבר אינה ערוכה לתת מענה מלא בפני איומים מדינתיים ואיומי טרור בינלאומיים. בנושא זה פועל הבנק על פי סטנדרטים מקובלים בענף ותוך הסתמכות על גורמי מדינה. כמו כן, מעצם הישענותו של בנק אגוד על מערכות מידע המנוהלות על ידי בנק לאומי ומעצם החשיפה הנגזרת מכך, הבנק פועל על מנת לחזק את ממשקי העבודה מול יחידות הסייבר ואבטחת המידע של לאומי.

- במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק נקבעו יעדים אסטרטגיים ארוכי טווח לצורך שיפור הרווחיות והתשואה, לרבות שיפור ביעילות התפעולית לצד הקטנת ריכוזיות הלווים, והסטה של נכסי סיכון מהאשראי העסקי לאשראי ללקוחות קמעונאיים. תחום הקמעונאות הוגדר כמנוע הצמיחה המרכזי לשנים הקרובות, ובכלל זה מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים, אשר מטופל במרכז הלוואות ייעודי שהוקם לצורך כך. לאחרונה קיימות יוזמות רגולטוריות בתחום זה אשר עלולות להשפיע על מידת יישום האסטרטגיה העסקית של הבנק, כמו גם המשך סביבת ריבית נמוכה.

עוד יודגש כי:

- במסגרת תהליכי ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk), הבנק פועל לניהול עסקיו תוך הקפדה על דרישות הדין וערכי ההגיונות, בין היתר במסגרת התנהלותו היומיומית מול לקוחותיו ובכלל זה תוך בחינת התאמת ההצעות הניתנות להם לצרכיהם.
- במסגרת טיפולו השוטף בסיכונים הציות, נוקט הבנק בצעדים למזעור סיכונים חוצי גבולות וסיכונים הנובעים מחקיקת ה-FATCA בפעילותו מול לקוחותיו בעלי תושבות מס זרה, לרבות סיכונים הנובעים מאי-ציות לחוקי המס בישראל.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים הינו מידע צופה פני עתיד.

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים. ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראת הדין החל על הבנק, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 – ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי, שנוסחה העדכני נכנס לתוקף ביום ה-1 בינואר 2016. לעניין ניהול סיכון הציות בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף ליעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיעצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק. לעניין ניהול הסיכון המשפטי בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

סיכון מוניטין

מוניטין הוא אוסף של התפיסות, דעות והאמונות של מחזיקי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם. סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים ולהיות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכון המוניטין בבנק, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016. לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק חלה עליה בסיכון המוניטין של הבנק. הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי, כמפורט לעיל, על סיכון המוניטין. לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים".

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, מיישמות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות.

בסוף חודש מרס 2017 אושרה על ידי דירקטוריון הבנק התוכנית האסטרטגית הרב שנתית לשנים 2017-2021. בחודש אפריל 2017, ובהמשך לאישור התוכנית האסטרטגית הרב שנתית, אישר הדירקטוריון את מדיניות ניהול הסיכון האסטרטגי אשר כללה בין היתר אינדיקטורים מרכזיים אשר ישמשו לניטור הסיכון.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכון האסטרטגי בבנק, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016. לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק חלה עליה בסיכון האסטרטגי של הבנק. הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי, כמפורט לעיל, על הסיכון האסטרטגי. לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים".

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בנקים יכולים להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותם וסיכונים אלו עלולים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כמו: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון הנזילות) תיתכן גם חשיפה לסיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייחוס לבנק קשר לגורם היוצר מפגע סביבתי.

לעניין ניהול הסיכון הסביבתי בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. לעניין ניהול סיכון היחס כיסוי הנזילות בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

הדרישה הפיקוחית החל מיום 1 בינואר 2017 עומדת על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס המינימאלי נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תוכנית לעמידה בדרישה המזערית. יחס כיסוי הנזילות נמדד ברמה יומית.

ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק. היחס הממוצע במהלך הרבעון השלישי 2017 עמד על 128.4% אל מול דרישה מזערית של 100%.

טבלה 32: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017	
116%	111%	128%	יחס כיסוי הנזילות ¹
80%	80%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²

1. מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.
2. יחס כיסוי הנזילות המזערי על ידי המפקח על הבנקים גדל משיעור של 80% ביום 1 בינואר 2016 ל-100% ביום 1 בינואר 2017.

טבלה מספר 32 - יחס כיסוי נזילות (המשך)

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	מיליוני ש"ח
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה						
10,697	10,785	11,009	11,077	12,230	12,320	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים						
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:						
188	3,762	187	3,737	201	4,019	פיקדונות יציבים
1,035	9,302	1,038	9,363	1,038	9,413	פיקדונות פחות יציבים
פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין (221)						
136	4,546	136	4,531	136	4,518	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים						
-	-	-	-	-	-	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)*
7,339	11,616	7,688	11,836	7,194	11,894	חובות לא מובטחים
22	22	88	88	139	139	מימון סיטונאי מובטח
0	105	-	61	0	10	דרישות נזילות נוספות, מזה:
תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות						
4,043	4,043	3,721	3,721	3,991	3,991	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
-	-	-	-	0	0	קווי אשראי ונזילות
993	8,192	1,047	7,350	782	7,187	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
346	346	398	398	584	584	מחויבויות מימון מותנות אחרות
156	5,030	149	4,598	158	5,244	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
14258	46,964	14,452	45,683	14,223	46,999	תזרימי מזומנים נכנסים
הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)						
תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן						
1,429	1,586	1,246	1,420	1,011	1,151	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
3,615	4,116	3,315	3,888	3,693	4,517	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
5,044	5,702	4,561	5,308	4,704	5,668	
סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		
10,697		11,009		12,230		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) A
9,214		9,891		9,519		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו B
116%		111%		128%		יחס כיסוי נזילות (%) A/B

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה של הבנק מבוסס בעיקר על מזומן ופיקדונות בבנק ישראל ועל אג"ח ממשלת ישראל בשקלים בנוסף לאג"ח ממשלת ארה"ב במט"ח, כמפורט להלן.

טבלה 33: נכסים נזילים באיכות גבוהה

גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	מיליוני ש"ח
177	188	194	נכסי רמה 1: מטבעות ושטרי כסף
2,293	1,998	6,702	סך דרבות בבנק המרכזי (לאחר ניכוי חובת נזילות)
9,108	8,207	4,895	ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 0%
-	-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע מקומי של ריבונות או בנק
-	-	-	מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
-	-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע חוץ של ריבונות או בנק
-	-	-	מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
<u>11,577</u>	<u>10,393</u>	<u>11,790</u>	סה"כ נכסי רמה 1
-	-	-	נכסי רמה 2: ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 20%
-	-	-	מכשירי חוב קונצרניים ואיגרות חוב מכוסות כשירים
-	-	-	בדירוג בינלאומי AA- ומעלה
88	87	88	נכסי רמה 2: מכשירי חוב קונצרניים בדירוג בינלאומי A+ עד A- או
88	87	88	דירוג מקומי AA- ומעלה
<u>11,665</u>	<u>10,480</u>	<u>11,878</u>	סה"כ נכסי רמה 2 סה"כ נכסים נזילים באיכות גבוהה

גילוי על פי EDTF

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכוני הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר.

מודל הנזילות הפנימי

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו גם על פי מודל פנימי (בנוסף ל-LCR), הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המדידה הפנימית נבחנת בתרחיש שוטף ובתרחיש קיצון. בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות תוך התייחסות ליכולת המימוש של הנכסים המרכיבים את כרית הנזילות ובחינת התנהלותם ההיסטורית של המפקידים. הנחות המודל נבחנות בתדירות הנדרשת על פי מדיניות התיקוף ועל פי ההתפתחויות בשווקים /או בבנק, ומובאות לדין ואישור בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. במהלך הרבעון השלישי 2017 יחס הנזילות הכולל בתרחיש שוטף ובתרחיש הקיצון לא ירד מהמגבלות שנקבעו.

תוכניות מימון בשעת חירום

לבנק תוכנית חירום במסגרתה מתוארות דרכי הפעולה להתמודדות עם התממשות תרחיש קיצון, לרבות פעולות שונות שיינקטו על ידי הנהלת הבנק והסניפים.

טבלה 34: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים
גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017		
לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים	לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים	לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים	
						במיליוני ש"ח
-	23	-	30	18	18	מזומן ונכסים נזילים אחרים ¹
9,166	¹ 513	8,304	531	4,087	529	ניירות ערך
-	536	-	738	966	966	ני"ע שנשאלו ⁴
<u>9,166</u>	<u>1,071</u>	<u>8,304</u>	<u>1,299</u>	4,087	1,512	סך הכל

1. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף. נכון ליום ה-30 בספטמבר 2017 מופקדים במסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה סכומים מעבר לדרישת הביטחונות.
2. להבטחת סליקת עסקאות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS) יצר הבנק שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים.
3. הבנק חבר במסלקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלקה מעת לעת, שעבד הבנק ניירות ערך. מסגרת האשראי שכנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב-6 מיליון דולר של ארה"ב.
4. ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן.

במהלך הרבעון השני עודנה מדיניות התגמול. במסגרת העדכון נקבעו מנגנונים להפחתה ו/או הקפאת תשלומים שנדחו (לרבות זכאות לביטול מענקים שנדחו / הוקפאו), חלף מנגנוני קיזוז והפחתה שהיו נהוגים. פרט לכך לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2016.

נטע אברהמוב ביטן
מנהלת סיכונים ראשית

ישראל טראו
מנהל כללי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: